



6TH ALBARAKA TÜRK INTERNATIONAL CALLIGRAPHY COMPETITION

**6. ALBARAKA TÜRK**  
**6. ULUSLARARASI**

**HAT**

**YARIŞMASI 2020**

Son başvuru tarihi

**15 Nisan 2021**

Başvuru adresi

**[www.albarakahat.com](http://www.albarakahat.com)**

alBaraka 

## 1. HAKKINDA

2005 yılından bu yana her üç yılda bir düzenlenen Albaraka Türk Uluslararası Hat Yarışması, farklı ülkelerden sanatçıların katılımıyla uluslararası bir sanat ağı ve iletişim imkanı oluşmasını sağlıyor. Her seferinde farklı bir konuyu merkeze alan yarışma "Mutlak Güzeli Arayış", "Yardımlaşma ve Yardımseverlik", "Adalet ve Kul Hakkı", "İnfak" konularının ardından son olarak 2017 yılında Dua temasıyla gerçekleştirildi.

Yarışmalarda ödül kazanan eserler tezhip sanatçılarının süslemelerinin ardından Albaraka Hat Koleksiyonu'na kazandırılıyor, yurt içi ve yurt dışı birçok sergide sanatseverlerin ilgisine sunuluyor. Eserler ayrıca her yıl ilgiyle beklenen Albaraka Takvimi'nde yer alıyor.

## 2. JÜRİ ÜYELERİ

M. Uğur Derman  
Hasan Çelebi  
Hüsrev Subaşı  
Savaş Çevik  
Ali Toy  
Mehmed Özçay  
Davut Bektaş

## 3. AMAÇ

Bin yılı aşan tarihi yolculuğu içinde taşıdığı kutsal değerlerle birlikte İslâm estetiğini en güzel şekilde yansıtan hüsn-i hat sanatının yerel ve uluslararası tanınırlığına katkıda bulunmak, sanatkârları teşvik etmek ve bir Hat Koleksiyonu oluşturarak bu birikimi sergiler, takvimler ve dijital platformlarda geniş kitlelerle paylaşmak amaçlanmaktadır.

## 4. KONU

Yarışma konusu "**Toplum ve Güzel Ahlak**"tır. Konu ile ilgili metinler 11. maddede yer almaktadır.

## 5. YARIŞMA SEKRETERLİĞİ

Yarışma ile ilgili her türlü haberleşme faaliyetleri "Albaraka Türk Hat Yarışması Sekreterliği" tarafından icra edilecektir. Yarışma sekreterliğini Albaraka Türk İletişim ve Marka Yönetim Müdürlüğü yürütecektir.

Hat Yarışması Sekreterliği sadece yarışmayı tanzim ve idare eder; jürinin kararlarında hiçbir dahli bulunamayacağı gibi yarışma sonuçlarından da mes'ul değildir.

## 6. YAZIŞMA ADRESİ

Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş.  
Hat Yarışması Sekreterliği  
Saray Mahallesi, Dr. Adnan Büyükdeniz Caddesi, No: 6 Ümraniye/İstanbul  
Tel.: 0216 666 01 01 Faks: 0216 666 16 10  
E-mai: iletisimvemarkayonmud@albarakaturk.com.tr

## 7. YARIŞMAYA KATILIM ŞARTLARI

**a.** Katılım için hat yarışmasına ait resmi web sitesindeki (www.albarakahat.com) online başvuru formu eksiksiz şekilde doldurulacaktır. Daha sonra eserlerin orijinaleri, yarışma sekreterliğinin adresine son başvuru tarihinden önce ulaşacak şekilde kargo/kurye/posta ile gönderilmelidir.

**b.** Hat sanatı sahasında eser verebilen herkes, işbu şartnamede belirtilen şartlara uymak kaydıyla, yarışmaya katılabilir. Yarışmacılar icazetini kimden aldığı veya kimlerden ders aldığı, belirtilecektir. Daha önceki çalışma örneklerinden görüntüleri online katılım sitesinden yükleyeceklerdir.

**c.** Yarışmacılar, yarışmaya birden fazla dalda katılabilir. Ancak, bir dalda sadece bir eserle katılabilir, daha fazla eserle katılamaz. Yarışmaya katılacak eserler taklit, kopya, yayımlanmış veya sergilenmiş olmamalıdır.

**d.** Yarışmaya katılacak eserler klasik hat sanatı kaidelerine uygun olmalıdır.

**e.** Yarışmacılar levhalarını, verilen ölçüler arasında kalmak kaydı ile, istediği biçimde yazabilir. Satır halindeki yazılarda, gerekirse ilk, orta veya son satırda metinlerin sağ ve solunda (koltuk ta'bir edilen) eşit boşluklar bırakılabilir.

**f.** Sülüs-nesih dalındaki yazılarda siyah mürekkebe kullanılmalıdır. Bunun dışındaki dallarda herhangi bir renk mürekkebe kullanılabilir. Levhalar klasik renklerde aharlı kâğıda yazılmalıdır. Kuşe, beyaz kâğıt ve benzeri aharsız kâğıda yazılan levhalar değerlendirmeye alınmayacaktır. Arkasını gösterecek kadar ince kağıt kullanılmaması tavsiye edilir.

**g.** Bariz imlâ hataları bulunan eserler değerlendirmeye alınmayacaktır.

**h.** Âyetlerde tertibi sağlamak için, arzu edilirse, âyetlerin baş tarafına

صدق الله - صدق الله العظيم - صدق الله الكريم sonuna da قال الله تعالى - قال الله تعالى - بسم الله الرحمن الرحيم ibarelerinden biri kullanılabilir.

Hadislerde, tertibi sağlamak için hadisin baş tarafına قال رسول الله - قال النبي sonuna da صدق الله - صدق رسول الله - صدق حبيب الله - vb. ibarelerinden biri kullanılabilir. Aynı amaçla hadislerin rivâyet halkasındaki isimler de kullanılabilir. Bu ibarelerle bir arada da kullanılabilir.

Yukarıda belirtilen metinler tamamlayıcı metindir ve jüri tarafından değerlendirmeye alınmayacaktır.

**i.** Yarışmaya gönderilen eserler üzerinde kimlik belirtici işaret, unsur veya imza bulunmayacaktır.

**j.** Katılımcılar, eserlerini mukavvaya yapıştırmadan, kâğıt halinde; kırılmayacak, bükülmeyecek ve ezilmeyecek şekilde çerçevesiz olarak yarışma adresine posta ile gönderir veya elden teslim edebilir. Posta ile gönderilen eserlerin kaybolmasından, zedelenmesinden veya gecikmesinden Albaraka Türk mes'ul değildir.

Yurt dışından gelen eserlerde eser bedeli belirtildiği takdirde gümrük vergisi oluşmakta ve eserler gümrük işlemlerine tâbi tutulmaktadır. Bu nedenle yurt dışından gönderilen eserlerin gönderim kayıtlarında herhangi bir eser bedeli belirtilmemelidir.

**k.** Katılımcılar; kimlik bilgilerini, posta adreslerini, telefon ve faks bilgilerini, banka hesap bilgilerini, varsa eposta (elektronik posta/internet) adreslerini, fotoğraflı özgeçmişini belirtilen internet sitesi üzerinden başvuru formunu doldurarak çıktısını alacak, hat eseri imzası ile beraber (tek imza) aynı zarfa koyarak, levha ile birlikte, yarışma adresine göndermelidir.

**l.** Yarışmaya katılacak eserler, en geç **15 Nisan 2021** gününde yarışma sekreterliğine ulaşmalıdır. Postalama sırasında oluşacak gecikmeler sebebi ile bu tarihe kadar ulaşmayan eserlerden Albaraka Türk sorumlu değildir.

**m.** Yarışmaya eser göndererek katılanlar, işbu şartnâmedeki yazılı tüm şartları kabul etmiştir. Şartnameye uyulmaması durumunda eser/katılımcı yarışma dışı kalacaktır.

## 8. YARIŞMA TAKVİMİ

Albaraka Türk “Hat Yarışması”, hukukî ya da fiilî mücbir sebepler hariç, aşağıdaki takvime göre yürütülecektir.

- a)** Yarışmanın ilanı (16 Kasım 2020)
- b)** Eserlerin son kabul tarihi (15 Nisan 2021)
- c)** Jüri Değerlendirmesi (20 Mayıs 2021)
- d)** Sonuçların açıklanması (15 Haziran 2021)
- e)** Ödül töreni (İleri bir tarihte ilan edilecektir)

## 9. ÖDÜLLER

**a.** Albaraka Türk’ün, “Hat Yarışması” için belirlediği ödül, aşağıdaki şekilde dağıtılacaktır.

<b>Hat Nev’i</b>	<b>I.</b>	<b>II.</b>	<b>III.</b>	<b>Toplam</b>
<b>Celî sülüs</b>	45.000 TL	35.000 TL	25.000 TL	105.000 TL
<b>Sülüs</b>	45.000 TL	35.000 TL	25.000 TL	105.000 TL
<b>Sülüs - nesih</b>	45.000 TL	35.000 TL	25.000 TL	105.000 TL
<b>Celî tâ’lik</b>	45.000 TL	35.000 TL	25.000 TL	105.000 TL
<b>Celî dîvanî</b>	45.000 TL	35.000 TL	25.000 TL	105.000 TL

**b.** Bununla birlikte dereceye giremeyen eserlerden jürinin uygun göreceği eserlere 15.000 TL tutarında teşvik ödülü verilecektir.

**c.** Albaraka Türk, hat sanatının geliştirilmesine katkı sağlamak maksadıyla, 1., 2. ve 3.lük ödülleri ve teşvik ödülleri dışında kalan eserlerden jürinin uygun göreceği eserleri, eser sahibinin de muvafakatini alarak, satın alabilecektir.

Bu ödüller karşılığında söz konusu tüm eserler ilgili 10. maddede açıklandığı üzere Albaraka Türk Hat Koleksiyonu’na alınacaktır.

## 10. TELİF HAKLARI

Eser vererek ya da göndererek yarışmaya katılan eser sahibi, gerek işbu şartnamedeki diğer hükümlerin ve gerekse aşağıda yazılı hükümlerin tamamını kabul ettiğini ve yine aşağıda yazılı tüm şartları yerine getireceğini kabul ve taahhüt etmiştir:

**a.** Eser, katılımcı tarafından meydana getirilmiştir. Esere ilişkin her türlü mali ve manevi menfaatler ile hak ve salahiyetlerin tamamı (katılımcı) eser sahibine aittir ve bunlar kısmen ya da tamamen, hiçbir şekilde hiçbir gerçek ya da tüzel kişiye bırakılmamış ve devir edilmemiştir.

**b.** Eser sahibi katılımcı, ödül kazanan eserine ilişkin tüm mülkiyet ve mali hakları, ayrıca bir sözleşmeye gerek olmaksızın, ödülün başka bir ücret, bedel vs. karşılık talep etmeksizin ve herhangi bir süre, yer ve muhteva itibarıyla bir sınır olmaksızın Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş.'ye devir etmiştir.

**c.** Gerek eserin yarışma için Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş.'ye teslimi, gönderilmesi/ ulaştırılması sürecinde gerekse ödül kazanamayan eserin sahibi tarafından iade alınmasına kadar geçecek süreçte, eserin herhangi bir sebeple ve şekilde zarar görmesi, kaybolması gibi durumlardan ve yarışma neticelerinin açıklandığı tarihten itibaren altı ay içerisinde Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş. Genel Müdürlüğü'nün bulunduğu "Saray Mahallesi, Dr. Adnan Büyükdeniz Caddesi, No: 6, Ümraniye/İstanbul" adresinden geri alınmayan ödül kazanmamış eserlerden Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş.'nin hiçbir sorumluluğu bulunmamaktadır.

**d.** Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş., yukarıdaki hükümler çerçevesinde işleme, çoğaltma, temsil, işaret, ses ve/veya görüntü nakline yarayan araçlarla umuma iletim dahil tüm mali haklarını herhangi bir süre, yer ve muhteva sınırı bulunmaksızın elde ettiği (elinde bulunan) eser ile ilgili işbu haklarını; eseri televizyon, internet ve diğer her türlü ortamda yayımlayarak, katalog, broşür, afiş, kitap/kitapçık, ajanda, takvim, dergi, CD, video ve diğer ortamlara alarak/aktararak; yayımını ve dağıtımını yaparak; yurt içi ve yurt dışı tüm faaliyetlerde kullanarak, üçüncü kişilere devir ederek ve bunlarla sınırlı olmaksızın kullanabilir.

**e.** Ödül kazanan eserlerin ödülleri, eser sahibi katılımcıya, diğer eserlerin de sergileneceği bir törende verilecektir. Sergi ve ödül tarihi, yarışma neticelerinin açıklanmasından sonra ilan edilecektir. Ödül töreni sonuçlar açıklandıktan sonra 15 (on beş) gün içerisinde gerçekleştirilmezse ödül tutarları Albaraka Türk tarafından dereceye girenlerin hesabına veya yasal/hukuki temsilcisine ödenecektir.

**f.** Ödüle layık görülen eserler bir katalog halinde yayımlanacaktır.

**g.** Eser sahiplerinin, beyan ettikleri adres ve kişisel bilgilerinde değişiklik olması halinde, bu değişiklikleri yarışma sekreterliğine derhal ve yazılı olarak bildirilmesi gerekmektedir.

## **11. YARIŞMA DALLARI ve İLGİLİ METİNLER**

Hat yarışması aşağıdaki dallarda geçerli/cari olup, belirtilen dallarda eser gönderenlerin (katılımcıların) eserleri değerlendirmeye alınacaktır. Bu dalların dışında gelen eserler (şayet ilan edilmişse "Serbest Dal" için gönderilenler hariç) değerlendirmeye alınmayacaktır. Bu yarışmada müsennâ terkipler hiçbir dalda kabul edilmeyecektir.

### **a) Cefî Sülüs**

Aşağıda verilen metinlerden yalnızca biri yazılmalıdır. Kalem ağzı 6 (altı) mm'den küçük olmamalıdır. Levhaların kısa kenarı 40 cm'den küçük, uzun kenarı 110 cm'den büyük olmamalıdır. Yazı sahası kâğıdın yaklaşık 2/3'ünü doldurmalıdır. Katılımcı, herhangi bir eb'âdı yatay veya dikey kullanabilir.

## **b) Sülüs**

Aşağıda verilen metinlerden yalnızca biri yazılmalıdır. Satır adedi beşten az olmamalıdır. Kalem ağzı 1,5 (bir buçuk) mm'den küçük, 3 (üç) mm'den büyük olmamalıdır. Levhaların kısa kenarı 35 cm'den küçük, uzun kenarı 100 cm'den büyük olmamalıdır. Katılımcı, bu aralıkta herhangi bir ölçüyü kullanmakta serbesttir.

## **c) Sülüs-Nesih**

Yarışmacı, aşağıda verilen metinleri, mânâ tertib ve terkîbine riayet etmek kaydıyla, istediği biçimde yazabilir. Yani bu dalda yarışmacı, birden fazla ayet ya da hadis-i şerif metnini birleştirebilir. Bu dalda şartnamede verilen tüm ayet ve hadisler kullanılabilir. Sülüs-Nesih dalında metinler düz satırlar halinde yazılacaktır. Dairevi, beyzi, dalgalı satırlar kullanılmayacaktır.

*Sülüs* kalem ağzı 1,5 (bir buçuk) mm'den küçük, 3 (üç) mm'den büyük; *nesih* kalem ağzı ise 1 (bir) mm'den büyük olmamalıdır. Levha ölçüleri kısa kenarı 40 cm'den küçük, uzun kenarı 80 cm'den büyük olmamalıdır. Katılımcı, bu iki ölçü arasında herhangi bir ölçüyü kullanmakta serbesttir. *Sülüs*ler 5 (beş), *nesih*ler de 10 (on) satırdan az olmamalıdır.

## **d) Celî Ta'lik**

Aşağıda verilen metinlerden yalnızca biri yazılmalıdır. Türkçe beyitler, iki satır hâlinde yazılacaktır. Kalem ağzı 8 (sekiz) mm'den küçük olmamalıdır. Levhaların kısa tarafı 35 cm'den küçük, uzun tarafı 100 cm'den büyük olmamalıdır. Katılımcı, bu aralıkta herhangi bir ölçüyü kullanmakta serbesttir.

## **e) Celî Dîvânî**

Aşağıda verilen metinlerden yalnızca biri yazılacaktır. Kalem ağzı 4 mm'den küçük olmayacaktır. Levhaların kısa kenarı 35 cm'den küçük, uzun kenarı 100 cm'den büyük olmayacaktır. Katılımcı, bu aralıkta herhangi bir ölçüyü kullanmakta serbesttir.

ALBARAKA TÜRK katılımcılara başarılar diler.

---

## **YARIŞMA SEKRETARYASI**

İletişim ve Marka Yönetim Müdürlüğü

## CELÎ SÜLÜS

1.

وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا. (سورة الفرقان، 63)

"Allah'ın has kulları o kimselerdir ki, yeryüzünde sükûnetle yürürler ve câhiller kendilerine laf attığı zaman, "Selâmetle" deyip geçerler." (Furkân sûresi; 63)

2.

وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ. (سورة آل عمران، 104)

İçinizden hayra çağıran, iyiliği emredip kötülüğü meneden bir topluluk bulunsun. İşte onlar kurtuluşa erenlerdir. (Al-i İmran sûresi, 104)

3.

وَلَا تُجَادِلْ عَنِ الَّذِينَ يَخْتَانُونَ أَنفُسَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ خَوَّانًا أَثِيمًا. (سورة النساء، 107)

"Kendilerine hıyanet edenleri savunma. Çünkü Allah, hainliği meslek edinmiş günahkârları sevmez." (Nisâ sûresi, 107)

4.

وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ. (سورة الشعراء، 183)

"İnsanların hakkı olan şeyleri kısmayın, bozgunculuk yaparak yeryüzünde karışıklık çıkarmayın." (Şuarâ sûresi, 183)

5.

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ. (سورة الأحقاف، 13)

"Rabbimiz Allah'tır" diyenler sonra da dosdoğru olanlar için ne korku vardır ne de hüznün." (Ahkâf sûresi, 13)

6.

وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ. (سورة الحجر، 88)

"Mü'minlere şefkat ve tevazu kanadını indir". (Hicr sûresi, 88)

7.

فَأَسْتَقِيمَ كَمَا أُمِرْتُ. (سورة هود، 112)

"Sana buyurulduđu gibi dosdoğru ol !" (Hûd sûresi, 112)

8.

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ. (سورة المؤمنون، 8)

"Yine o müminler emanetlerine ve ahidlerine sadakat gösterirler;" (Mü'minûn sûresi, 8)

9.

وَأَقْسِطُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ. (سورة الحجرات، 9)

"Herkesine hakkını verin. Allah hakkı yerine getirenleri sever." (Hucurât sûresi, 9)

10.

فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَهْجُرْ وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ. (سورة الضحى، 9-10)

"O halde sakın yetimi ezme! El açıp isteyeniyi de sakın boş çevirme!" (Duhâ sûresi, 9-10)

11.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ. (سورة المائدة، 1)

"Ey iman edenler! Sözleşmeleri yerine getirin." (Mâid sûresi, 1)

12.

وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا. (سورة الإسراء، 34)

"Verdiğiniz sözü ve yaptığınız antlaşmayı yerine getirin. Çünkü verilen söz, sorumluluğu gerektirir." (İsrâ sûresi, 34)

13.

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا. (سورة آل عمران، 103)

"Hep birlikte Allah'ın ipine sımsıkı yapışın; bölünüp parçalanmayın." (Âl-i İmrân sûresi, 103)

14.

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ. (سورة الحجرات، 10)

"Müminler ancak kardeşirler, öyleyse iki kardeşinizin arasını düzeltin, Allah'a itaatsizlikten sakının ki rahmetine mazhar olasınız." (Hucurât sûresi, 10)



15.

تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ. (سورة القصص، 83)

"İşte âhîret yurdu! Onu yeryüzünde haksız üstünlük kurmak ve bozgunculuk çıkarmak istemeyenler için hazırlamış bulunuyoruz. İyi son, Allah'a karşı gelmekten sakınanların olacaktır." (Kasas sûresi, 83)

16.

خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ. (سورة الأعراف، 199)

"Kolaylığı seç, iyi olanı emret, cahillere aldırma!" (A'râf sûresi, 199)

17.

وَإِذَا حُيِّتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ رُدُّوهَا. (سورة النساء، 86)

"Size bir selâm verildiğinde ya daha güzeli ile veya dengi ile cevap verin." (Nisâ sûresi, 86)

18.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ. (سورة التوبة، 119)

"Ey inananlar! Allah'a karşı saygılı olun ve özü-sözü doğru olanlarla beraber bulunun." (Tevbe sûresi, 119)

19.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا. (سورة الأحزاب، 70)

"Ey iman edenler! Allah'a itaatsizlikten sakının ve doğru sözlü olun." (Ahzâb sûresi, 70)

## SÜLÜS

1.

قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبِّيَ عَلَيْهِمْ إِلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ مِنْ إِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَإِيَّاهُمْ وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَّنَ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ذَلِكُمْ وَضِيَكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ. (سورة الأنعام، 152)

"De ki: Gelin, rabbinizin size neleri haram kıldığını okuyayım: O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın. Anne babaya iyilik edin. Fakirlik korkusuyla çocuklarınızı öldürmeyin; biz, sizin de onların da rızkını veririz. Kötülüklerin açığına da gizlisine de yaklaşmayın. Haklı bir sebep olmadıkça Allah'ın yasakladığı cana kıymayın. İşte bunları Allah size emretti; umulur ki düşünüp anlarsınız." (En'âm sûresi, 151)

2.

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ وَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ وَبِعَهْدِ اللَّهِ أَوْفُوا ذَلِكُمْ وَضَعِيكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ. (سورة الأنعام، 152)

"Rüşdüne erişinceye kadar yetimin malına, onun iyiliğine olmadıkça el sürmeyin. Ölçü ve tartıyı adaletle yapın. Biz herkese ancak gücünün yettiği kadarını yükleriz. Söz söylediğiniz zaman, yakınlarınız hakkında bile olsa, adaletli olun. Allah'a verdiğiniz sözü eksiksiz yerine getirin. İşte düşünüp öğüt alasınız diye Allah size bunları emretti." (En'âm sûresi, 152)

3.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِن تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا. (سورة النساء، 59)

"Ey iman edenler! Allah'a itaat edin, peygambere itaat edin, sizden olan ülü'l-emre de. Eğer bir hususta anlaşmazlığa düşerseniz -Allah'a ve âhirete gerçekten inanıyorsanız- onu, Allah'a ve peygambere götürün. Bu, elde edilecek sonuç bakımından hem hayırlıdır hem de en güzeldir." (Nisâ sûresi, 59)

4.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبَ بَعْضُكُم بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَن يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ. (سورة الحجرات، 12)

"Ey iman edenler! Zannın çoğundan sakının; çünkü bazı zanlar günahdır. Gizlilikleri araştırmayın, birbirinizin gıybetini yapmayın; herhangi biriniz, ölmüş kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? Bak bundan tiksindiniz! Allah'a itaatsizlikten de sakının. Allah tövbeleri çokça kabul etmektedir, rahmeti sonsuzdur." (Hucurât sûresi, 12)

5.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَىٰكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ. (سورة الحجرات، 13)

"Ey insanlar! Sizi bir erkekle bir dişiden yarattık. Birbirinizi tanıyasınız diye sizi milletlere ve soylara ayırdık. Şüphesiz Allah yanında en değerliniz, O'na karşı gelmekten en fazla sakınanlarızdır. Şüphesiz Allah, her şeyi bilir, her şeyden haberdardır."

(Hucurât sûresi, 13)

6.

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ. (سورة التوبة، 71)

"Müminlerin erkekleri de kadınları da birbirlerinin velileridir; iyiliği teşvik eder, kötülükten alıkoyarlar, namazı kılarlar, zekâtı verirler, Allah ve resulüne itaat ederler. İşte onları Allah merhametiyle kuşatacaktır. Kuşkusuz Allah mutlak güç ve hikmet sahibidir." (Tevbe sûresi, 71)

## 7.

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّعْوِ مُعْرِضُونَ وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ فَمَنْ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْعَادُونَ وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ أُولَئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ. (سورة المؤمنون، 1-11)

"Müminler kesinlikle kurtuluşa ermiştir; ki onlar, namazlarında derin bir saygı hali yaşarlar; anlamsız, yararsız şeylerden uzak dururlar; zekâtı verirler; iffetlerini korurlar; sadece eşleriyle veya ellerinin altında olanlarla (câriyelerle) yetinirler, bundan dolayı da kınanacak değillerdir. Ama her kim bunun ötesine geçmek isterse işte haddi aşanlar onlardır. Yine o müminler emanetlerine ve ahidlerine sadakat gösterirler; namazlarını titizlikle eda ederler. İşte vâris olacaklar bunlardır; firdevs cennetine vâris olacaklar ve orada onlar ebedî kalacaklardır." (Mü'minûn sûresi, 1-11)

## 8.

عن النعمان بن بشير رضي الله عنهما عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: « مثل القائم على حدود الله والواقع فيها؛ كمثل قوم استهموا على سفينة، فأصاب بعضهم أعلاها، وبعضهم أسفلها، فكان الذين في أسفلها إذا استقوا من الماء مروا على من فوقهم، فقالوا: لو أنا خرقنا في نصيبنا خرقاً ولم نؤذ من فوقنا، فإن يتركوهم وما أرادوا هلكوا جميعاً، وإن أخذوا على أيديهم نجوا ونجوا جميعاً». رواه البخاري .

Nu'mân İbni Beşîr *radıyallahu anhümâ*' dan rivayet edildiğine göre, Nebî *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

**“Allah’ın çizdiği sınırları aşmayarak orada duranlarla bu sınırları aşip ihlâl edenler, bir gemiye binmek üzere kur’a çeken topluluğa benzerler. Onlardan bir kısmı geminin üst katına, bir kısmı da alt katına yerleşmişlerdi. Alt kattakiler su almak istediklerinde üst kattakilerin yanından geçiyorlardı. Alt katta oturanlar:**

**Hissemize düşen yerden bir delik açsak, üst katımızda oturanlara eziyet vermemiş oluruz, dediler. Şayet üstte oturanlar, bu isteklerini yerine getirmek için alttakileri serbest bırakırlarsa, hepsi birlikte batır helâk olurlar. Eğer bunu önlerlerse, hem kendileri kurtulur, hem de onları kurtarmış olurlar. ”**

Buhârî, Şirket 6; Şehâdât 30. Ayrıca bk. Tirmizî, Fiten 12

## 9.

عن أَبِي سَعِيدِ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : « إِيَّاكُمْ وَالْجُلُوسَ فِي الطَّرِيقَاتِ » فَقَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا لَنَا مِنْ مَجَالِسِنَا بُدُّ ، نَتَحَدَّثُ فِيهَا ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : فَإِذَا أَبَيْتُمْ إِلَّا الْمَجْلِسَ فَأَعْطُوا الطَّرِيقَ حَقَّهُ»  
قالوا: وما حقُّ الطَّرِيقِ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «عَضُّ الْبَصْرِ ، وَكُفُّ الْأَذَى ، وَرَدُّ السَّلَامِ ، وَالْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ ، وَالنَّهْيُ عَنِ الْمُنْكَرِ»  
متفقٌ عليه.

Ebû Saîd el-Hudrî *radıyallahu anh*'den rivayet edildiğine göre, Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*:

“Yol ve sokaklara oturmaktan sakınınız” buyurdu. Sahâbiler:

– Ya Resûlallah! Bizim yol ve sokaklara oturmaktan vazgeçmemiz mümkün değil, çünkü lüzumlu işlerimizi orada konuşuyoruz, dediler. Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* :

–“Vazgeçemiyorsanız ve mutlaka oturmak zorunda kalıyorsanız, o halde yolun hakkını veriniz” buyurdular. Bunun üzerine:

– Yolun hakkı nedir ki, ya Resûlallah? diye sordular. Peygamberimiz:

–“Gözü haramlardan korumak, gelip geçene eziyet vermemek, verilen selâma mukabelede bulunmak, iyiliği tavsiye edip kötülükten sakındırma vazifesini yerine getirmek” buyurdular.

Buhârî, Mezâlim 22, İsti'zân 2; Müslim, Libâs 114. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Edeb 12

## 10.

عن جابر رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : « إِنَّ مِنْ أَحَبِّكُمْ إِلَيَّ وَأَقْرَبِكُمْ مِنِّي مَجْلِسًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَحَاسِنُكُمْ أَخْلَاقًا وَإِنَّ أَبْعَضَكُمْ إِلَيَّ وَأَبْعَدَكُمْ مِنِّي مَجْلِسًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ الثَّرْتَاوُونَ وَالْمُتَشَدِّقُونَ وَالْمُتَفَيِّهُونَ » قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ عَلِمْنَا الثَّرْتَاوُونَ وَالْمُتَشَدِّقُونَ فَمَا الْمُتَفَيِّهُونَ ؟ قَالَ : « الْمُتَكَبِّرُونَ » رواه الترمذي

Câbir ibni Abdullah *radıyallahu anh*'den rivayet edildiğine göre Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

“İyi huylu olanlarınız, içinizde en çok sevdiğim ve kıyamet günü bana en yakın mesafede bulunacak kimselerdir. Güzel sohbet ediyor dedirmek için uzun uzun konuşanlar, sözünü beğendirmek için avurdunu şişire şişire laf edenler ve bilgiçlik etmek için lugat parlayanlar ise en sevmediğim ve kıyamet günü bana en uzak mesafede bulunacak kimselerdir.”

Ashâb-ı kirâm:

– Yâ Resûlallah! Güzel sohbet ediyor dedirmek için uzun uzun konuşanları, sözünü beğendirmek için avurdunu şişire şişire laf edenleri biliyoruz. Fakat bilgiçlik taslamak için lugat parlayanlar (**mütefeyhik**) dediğiniz kimlerdir? diye sorduklarında:

– “Kibirlenen kimselerdir” cevabını verdi.

Tirmizî, Birr 71

## 11.

عن ابن مسعود رضي الله عنه قال : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : « إِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ، وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ، وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَبْذُقُ حَتَّى يَكُونَ صِدِّيقًا. وَإِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ، وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ، وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَكْذِبُ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ كَذَابًا » متفق عليه

Abdullah İbni Mes'ûd *radıyallâhu anh*"den rivâyet edildiğine göre Nebî *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

– "Şüphesiz ki sözde ve işte doğruluk hayra ve üstün iyiliğe yöneltir. İyilik de cennete iletir. Kişi doğru söyleye söyleye Allah katında sıddîk (doğrucu) diye kaydedilir. Yalancılık yoldan çıkmaya (fucûr) sürükler. Fucûr da cehenneme götürür. Kişi yalancılığı meslek edinince Allah katında çok yalancı (kezzâb) diye yazılır".

Buhâri, Edeb 69; Müslim, Birr 103–105. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Edeb 80; Tirmizi, Birr 46; İbni Mâce, Mukaddime 7; Dua 5

## 12.

عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : « مَنْ اسْتَعَاذَ بِاللَّهِ فَأَعِيدُوهُ وَمَنْ سَأَلَ بِاللَّهِ فَأَعْطُوهُ وَمَنْ دَعَاكُمْ فَأَجِيبُوهُ وَمَنْ صَنَعَ إِلَيْكُمْ مَعْرُوفًا فَكَافِئُوهُ فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا مَا تُكَافِئُونَهُ فَادْعُوا لَهُ حَتَّى تَرَوْا أَنْتُمْ قَدْ كَافَأْتُمُوهُ » حديثٌ صحيحٌ ، رواه أبو داود

İbni Ömer *radıyallahu anhümâ*'dan rivâyet edildiğine göre Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Allah'a sığınan kimseyi koruyup himaye ediniz. Allah için isteyene veriniz. Sizi dâvet edenin dâvetine uyunuz. Size iyilik yapana siz de iyilik yapınız. Şayet verecek bir şey bulamazsanız karşılık vermek istediğinizi göstermek üzere kendisine dua ediniz. "

Ebû Dâvûd, Zekât 38; Nesâî, Zekât 72

## SÜLÜS-NESİH

### 1.

وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَا نَبْتَغِي الْجَاهِلِينَ. (سورة القصص، 55)

"Onlar, boş söz işittikleri zaman ondan yüz çevirirler ve "Bizim yaptıklarımız bize, sizin yaptıklarınız da size; esen kalın; bizim cahillerle işimiz yok" derler." (Kasas sûresi; 55)

### 2.

وَالْعَصْرُ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ. (سورة العصر، 1-3)

Asra yemin ederim ki, İnsan gerçekten ziyandadır. Ancak iman edip salih amel (iyi işler) işleyenler, birbirlerine hakkı tavsiye eden ve sabrı tavsiye edenler bunun dışındadır. (Asr sûresi, 1-3)

3.

وَأَلِّمُوا الَّذِينَ إِذَا كُتِبُوا عَلَيْهِمْ إِذَا كَانُوا عَلَى النَّاسِ يَتَخَفُونَ وَإِذَا كَانُوا عَلَى النَّاسِ يَتَخَفُونَ وَإِذَا كَانُوا عَلَى النَّاسِ يَتَخَفُونَ وَإِذَا كَانُوا عَلَى النَّاسِ يَتَخَفُونَ  
عَظِيمٍ يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ. (سورة المطففين، 1-6)

"Eksik ölçüp tartanların vay haline! Onlar, insanlardan ölçerek bir şey aldıklarında tam ölçerler. Kendileri başkalarına vermek için ölçüp tarttıklarında ise haksızlık ederler. Onlar, o büyük günde -ki, işte o gün insanlar âlemlerin rabbinin huzuruna çıkacaklar- diriltileceklerini akıllarına getirmiyorlar mı?" (Mutaffifîn sûresi, 1-6)

4.

وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنَّنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ. وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ. (سورة فصلت، 33-34)

"Allah'a çağırın, dine ve dünyaya yararlı iş yapan ve "Ben müslümanlardanım" diyenden daha güzel sözlü kim vardır? İyilikle kötülük bir olmaz. Sen (kötülüğü) en güzel olan davranışla sav; o zaman bir de göreceksin ki seninle aranızda düşmanlık bulunan kimse kesinlikle sıcak bir dost oluvermiş!" (Fussilet sûresi, 33-34)

5.

إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ. (سورة النور، 19)

"Müminler arasında ahlâksızlığın yaygınlaşmasını isteyenlere dünyada ve âhirette can yakıcı bir ceza vardır. Allah bilir, siz bilmezsiniz." (Nûr sûresi; 19)

6.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَى أَهْلِهَا ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ. (سورة النور، 27)

"Ey iman edenler! Kendinizi tanıtıp izin almadan ve içinde oturanlara selâm vermeden kendi evlerinizden başka evlere girmeyin. Sizin için daha iyi olanı budur; umulur ki düşünüp anlarsınız." (Nûr sûresi, 27)

7.

وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَنْقُضُوا الْأَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ. (سورة النحل، 91)

"Antlaşma yaptığınız zaman Allah'a verdiğiniz sözü yerine getirin; Allah'ı kendinize kefil tutarak kesinliğe kavuşturduktan sonra yeminlerinizi bozmayın. Unutmayın ki yaptıklarınızı Allah bilmektedir." (Nahl sûresi, 91)

## 8.

عَنْ عِيَاضِ بْنِ حِمَارٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : « إِنَّ اللَّهَ أَوْحَى إِلَيَّ أَنْ تَوَاضَعُوا حَتَّى لَا يَفْخَرَ أَحَدٌ عَلَى أَحَدٍ ، وَلَا يَبْغِيَ أَحَدٌ عَلَى أَحَدٍ » رواه مسلم.

İyâz İbni Himâr radiyallahu anh'den rivayet edildiğine göre Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

**“Allah Teâlâ bana: O kadar mütevâzi olun ki, kimse kimseye böbürlenmesin; kimse kimseye zulmetmesin, diye bildirdi.”**

Müslim, Cennet 64. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Edeb 40; İbni Mâce, Zühd 16, 23

## 9.

عَنْ أَبِي كَبْشَةَ عَمْرٍو بْنِ سَعْدِ الْأَنْمَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : « ثَلَاثَةٌ أَقْسِمُ عَلَيْهِنَّ وَأُحَدِّثُكُمْ حَدِيثًا فَاحْفَظُوهُ : مَا نَقَصَ مَالٌ عِنْدِي مِنْ صَدَقَةٍ ، وَلَا ظَلَمَ عَبْدٌ مَظْلَمَةً صَبَرَ عَلَيْهَا إِلَّا زَادَهُ اللَّهُ عِزًّا ، وَلَا فَتَحَ عَبْدٌ بَابَ مَسْأَلَةٍ إِلَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ بَابَ فَقْرٍ ، أَوْ كَلِمَةً نَحْوَهَا . وَأُحَدِّثُكُمْ حَدِيثًا فَاحْفَظُوهُ . قَالَ إِنَّمَا الدُّنْيَا لِأَرْبَعَةِ نَعْرٍ : عَبْدٌ رَزَقَهُ اللَّهُ مَالًا وَعِلْمًا ، فَهُوَ يَتَّقِي فِيهِ رَبَّهُ ، وَيَصِلُ فِيهِ رَحِمَهُ ، وَيَعْلَمُ اللَّهُ فِيهِ حَقًّا فَهَذَا بِأَفْضَلِ الْمَنَازِلِ . وَعَبْدٌ رَزَقَهُ اللَّهُ عِلْمًا ، وَلَمْ يَزُرْهُ مَالًا فَهُوَ صَادِقُ النَّيِّةِ يَقُولُ : لَوْ أَنَّ لِي مَالًا لَعَمِلْتُ بِعَمَلِ فُلَانٍ ، فَهُوَ نَيْتُهُ ، فَأَجْرُهُمَا سَوَاءٌ . وَعَبْدٌ رَزَقَهُ اللَّهُ مَالًا ، وَلَمْ يَزُرْهُ عِلْمًا ، فَهُوَ يَخْبِطُ فِي مَالِهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ ، لَا يَتَّقِي فِيهِ رَبَّهُ وَلَا يَصِلُ رَحِمَهُ ، وَلَا يَعْلَمُ اللَّهُ فِيهِ حَقًّا ، فَهَذَا بِأَحْبَثِ الْمَنَازِلِ . وَعَبْدٌ لَمْ يَزُرْهُ اللَّهُ مَالًا وَلَا عِلْمًا ، فَهُوَ يَقُولُ : لَوْ أَنَّ لِي مَالًا لَعَمِلْتُ فِيهِ بِعَمَلِ فُلَانٍ ، فَهُوَ نَيْتُهُ ، فَوَزْرُهُمَا سَوَاءٌ » رواه الترمذي وقال : حديث حسن صحيح.

Ebû Kebşe Amr İbni Sa'd el-Enmârî radiyallahu anh'den rivayet edildiğine göre o, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken dinlemiştir:

**“Haklarında yeminle söz söyleyebileceğim üç haslet vardır; iyi belleyiniz! Sadaka vermekle kulun malı eksilmez. Uğradığı haksızlığa sabredenin Allah şerefini arttırır. Dilenme kapısını açan kimseye Allah, fakirlik kapısını açar”.** (Veya buna benzer bir cümle söyledi).

**“Yine size bir söz daha söyleyeceğim, onu da iyi belleyiniz”** dedi ve şöyle buyurdu:

**“Dünyada dört kısım insan vardır:**

(Birincisi) **Allah'ın kendisine mal ve ilim verdiği kimsedir. Bu kişi Allah'a karşı saygılı davranır, hısımlarını görüp gözetir, o maldaki Allah'ın hakkını yerine getirir. Bu, en üst derecedir.**

(İkincisi), Allah'ın kendisine ilim verip mal vermediği iyi niyetli kimsedir. O, iyi niyetle, "Eğer malım olsaydı ben de falan adam gibi davranırdım" der. Bu, iyi niyetinin karşılığını görür. İkisinin sevabı eşittir.

(Üçüncüsü), Allah'ın mal verip ilim vermediği kimsedir. O bilgisizliği yüzünden malını gelişi güzel harcar, Allah'a karşı sorumlu davranmaz, hisimlerini görüp gözetmez, o malda Allah'ın hakkı olduğunu idrak etmez. Böylesi kişi, en kötü durumdadır.

(Dördüncüsü), Allah'ın ne mal ne de ilim verdiği kimsedir. Bu kişi der ki, "Eğer malım olsaydı, ben de falan gibi yer-içerdim". Bu da niyetinin karşılığını görür. Binaenaleyh bu iki kişinin vebâli eşittir."

Tirmizî, Zühd 17

### 10.

عن جابر رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : « اتَّقُوا الظُّلْمَ ، فَإِنَّ الظُّلْمَ ظُلُمَاتٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، وَاتَّقُوا الشُّحَّ ، فَإِنَّ الشُّحَّ أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ ، حَمَلَهُمْ عَلَى أَنْ سَفَكُوا دِمَاءَهُمْ وَاسْتَحَلُّوا مَحَارِمَهُمْ » رواه مسلم.

Câbir İbni Abdullah radiyallahu anh'den rivâyet edildiğine göre Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

**"Zulüm yapmaktan sakının. Çünkü zulüm kıyamet gününde zâlime zifirî karanlık olacaktır. Cimrilikten de sakının. Zira cimrilik sizden önce yaşayan insanları, birbirini boğazlamaya ve dokunulmaz haklarını çiğnemeye götürmek suretiyle perişan etmiştir."**

Müslim, Birr 56

### 11.

عن أبي هريرة رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : « مَنْ دَعَا إِلَى هُدًى كَانَ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلُ أُجُورٍ مَنْ تَبِعَهُ لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئاً ، وَمَنْ دَعَا إِلَى ضَلَالَةٍ كَانَ عَلَيْهِ مِنَ الْإِثْمِ مِثْلُ آثَامِ مَنْ تَبِعَهُ لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ آثَامِهِمْ شَيْئاً » رواه مسلم.

Ebû Hureyre radiyallahu anh'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

**"İnsanları doğru yola çağıran kimseye, kendisine uyanların sevabı gibi sevap verilir. Ona uyanların sevaplarından da hiçbir şey eksilmez. Başkalarını sapıklığa çağıran kimseye de, kendisine uyanların günahı gibi günah verilir. Ona uyanların günahlarından da hiçbir şey eksilmez."**

Müslim, İlim 16. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Sünnet 6;Tirmizî, İlim 15; İbni Mâce, Mukaddime 14

### 12.

عَنْ أَنَسٍ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : « لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ » متفق عليه.



Enes radiyallahu anh' den rivayet edildiğine göre, Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

**“Sizden biriniz, kendisi için arzu edip istediği şeyi, din kardeşi için de arzu edip istemedikçe, gerçek anlamda iman etmiş olmaz.”**

Buhârî, İmân 7; Müslim, İmân 71-72. Ayrıca bk. Tirmizî, Kıyâmet 59; Nesâî, İmân 19, 33; İbn Mâce, Mukaddime 9

### 13.

عن أبي هريرة رضي الله عنه ، أن رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال : « آيَةُ الْمُتَنَفِقِ ثَلَاثٌ : إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ ، وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ ، وَإِذَا أُؤْتِمِنَ خَانَ » متفقٌ عليه .

Ebû Hüreyre radiyallahu anh' den rivayet edildiğine göre, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

**“Münafığın alâmeti üçtür: Konuşunca yalan söyler, söz verince sözünden cayar, kendisine bir şey emanet edildiğinde hıyanet eder. ”**

Buhârî, İmân 24; Müslim, İmân 107–108. Ayrıca bk. Buhârî, Şehâdât 28, Vesâyâ 8, Mezâlim 17, Cizye 17, Edeb 69; Tirmizî, İmân 14

### 14.

عن عائشة رضي الله عنها أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : « مَنْ ظَلَمَ قَيْدَ شِبْرٍ مِنَ الْأَرْضِ طَوَّقَهُ مِنْ سَبْعِ أَرْضِينَ » متفقٌ عليه .

Âişe radiyallahu anhâ' dan rivayet edildiğine göre, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

**“Kim bir karış mikdarı bir yere haksız olarak zulümle sahip olursa, o yerin yedi katı boynuna geçirilir. ”**

Buhârî, Mezâlim 13, Bed'ül-halk 2; Müslim, Müsâkât 139–142. Ayrıca bk. Tirmizî, Diyât 21

### 15.

عن أبي أمامة إياس بن ثعلبة الحارثي رضي الله عنه أن رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال : « مَنْ افْتَطَعَ حَقَّ امْرِئٍ مُسْلِمٍ بِيَمِينِهِ فَقَدْ أُوجِبَ اللهُ لَهُ النَّارَ ، وَحَرَّمَ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ » فقال رجلٌ : وَإِنْ كَانَ شَيْئاً يَسِيرًا يَا رَسُولَ اللهِ ؟ فَقَالَ : « وَإِنْ قَضِيًّا مِنْ أَرْزَاقِكِ » رواه مسلم .

Ebû Ümâme İyâs İbni Sa'lebe el-Hârisî radiyallahu anh' den rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

**“Yemin ederek bir müslümanın hakkını alan kimseye, Allah cehennemi vâcip kılar, cenneti de haram eder. ”**

Bir adam dedi ki:

– Ya Resûlallah! Şayet o küçük ve değersiz bir şey ise?

Bunun üzerine Peygamberimiz:

**“Misvak ağacından bir dal bile olsa böyledir”** buyurdu.

Müslim, İmân 218. Ayrıca bk. Nesâî, Kudât 30; İbni Mâce, Ahkâm 8

## 16.

عن أبي هريرة رضي الله عنه ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : «أَتَدْرُونَ مِنَ الْمُفْلِسِ ؟» قَالُوا : الْمُفْلِسُ فِينَا مَنْ لَا دِرْهَمَ لَهُ وَلَا مَتَاعَ . فَقَالَ : «إِنَّ الْمُفْلِسَ مِنْ أُمَّتِي يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِصَلَاةٍ وَصِيَامٍ وَزَكَاةٍ وَيَأْتِي قَدْ شَتَمَ هَذَا وَقَذَفَ هَذَا وَأَكَلَ مَالَ هَذَا وَسَفَكَ دَمَ هَذَا وَضْرَبَ هَذَا فَيُعْطَى هَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ وَهَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ فَإِنْ فَنِيَتْ حَسَنَاتُهُ قَبْلَ أَنْ يُقْضَى مَا عَلَيْهِ أُخِذَ مِنْ خَطَايَاهُمْ فَطُرِحَتْ عَلَيْهِ ثُمَّ طُرِحَ فِي النَّارِ » رواه مسلم .

Ebû Hüreyre *radiyallahu anh*'den rivayet edildiğine göre, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*:

**“Müflis kimdir, biliyor musunuz?”** diye sordu. Ashâb:

– Bizim aramızda müflis, parası va malı olmayan kimsedir, dediler. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*:

**“Şüphesiz ki ümmetimin müflisi, kıyamet günü namaz, oruç ve zekât sevabıyla gelip, fakat şuna sövüp, buna zina isnâd ve iftirası yapıp, şunun malını yiyip, bunun kanını döküp, şunu dövüp, bu se–beple iyiliklerinin sevabı şuna buna verilen ve üzerindeki kul hakları bitmeden sevapları biterse, hak sahiplerinin günahları kendisine yükletilip sonra da cehenneme atılan kimsedir”** buyurdular.

Müslim, Birr 59. Ayrıca bk. Tirmizî, Kıyâmet 2

## 17.

عن أبي شريح خُوَيْلِدِ بْنِ عَمْرٍو الخُزَاعِيِّ رضي الله عنه قال : قال النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : «اللَّهُمَّ إِنِّي أُخْرِجُ حَقَّ الضَّعِيفَيْنِ الْيَتِيمِ وَالْمَرْأَةِ» حديث حسن صحيح رواه النسائي بإسناد جيد

Ebû Şüreyh Huveylid İbni Amr el-Huzâî *radiyallahu anh*'den rivayet edildiğine göre Peygamber *aleyhisselâm* şöyle buyurdu:

**“Allahım! İki zayıf kimsenin, yetimle kadının hakkını yemekten herkesi şiddetle sakındırıyorum.”**

Nesâî, es-Sünenü'l-kübrâ, ‘İşretü’n-nisâ, 64, (V, 363). Ayrıca bk. İbni Mâce, Edeb 6

## 18.

عن أبي هريرة رضي الله عنه ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : «أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا ، وَخِيَارُكُمْ خِيَارُكُمْ لِنِسَائِهِمْ» رواه الترمذي وقال : حديث حسن صحيح

Ebû Hüreyre *radıyallahu anh*'den rivayet edildiğine göre Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

**“Mü'minlerin îmân bakımından en mükemmeli, huyu en iyi olanıdır. Hayırlınız, kadınlarına karşı hayırlı olanlardır.”**

Tirmizî, Radâ` 11. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Sünnet, 15; İbni Mâce, Nikâh 50

19.

عن ابن عمر وعائشة رضي الله عنهما قالا : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: « مَا زَالَ جِبْرِيلُ يُوصِينِي بِالْجَارِ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيُورَثُهُ » متفقٌ عليه

İbni Ömer ve Âişe *radıyallahu anhümâ*'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

**“Cebrâil bana komşuya iyilik etmeyi tavsiye edip durdu. Neredeyse komşuyu komşuya mirasçılacak sandım.”**

Buhârî, Edeb 28; Müslim, Birr 140–141. Ayrıca bk. Tirmizî, Birr 28; İbni Mâce, Edeb 4

20.

عن أبي هريرة رضي الله عنه أن النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال : « مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ، فَلَا يُوذِ جَارَهُ ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ، فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ، فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَسْكُتْ » متفقٌ عليه

Ebû Hüreyre *radıyallahu anh*'den rivayet edildiğine göre Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

**“Allah’a ve âhîret gününe iman eden kimse komşusunu rahatsız etmesin. Allah’a ve âhîret gününe iman eden kimse misafirine ikram etsin. Allah’a ve âhîret gününe iman eden kimse ya faydalı söz söylesin veya sussun!”**

Buhârî, Nikâh 80, Edeb 31, 85, Rikak 23; Müslim, İmân 74, 75. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Edeb 123; Tirmizî, Kıyâmet 50; İbni Mâce, Edeb 4

21.

عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رجلاً قال : يا رسول الله إن لي قرابة أصْلَهُمْ وَيَقْطَعُونِي ، وَأُحْسِنُ إِلَيْهِمْ وَيُسَيِّئُونَ إِلَيَّ ، وَأُحْلِمُ عَنْهُمْ وَيَجْهَلُونَ عَلَيَّ ، فَقَالَ : « لَئِنْ كُنْتَ كَمَا قُلْتَ فَكَأَنَّمَا تُسْفَهُمُ الْمَلَّ ، وَلَا يَزَالُ مَعَكَ مِنَ اللَّهِ ظَهِيرٌ عَلَيْهِمْ مَا دُمْتَ عَلَى ذَلِكَ » رواه مسلم

Ebû Hüreyre *radıyallahu anh*'den rivayet edildiğine göre bir adam:

– Yâ Resûlallah! Benim akrabam var. Ben kendilerini ziyaret ediyorum, onlar bana gelip gitmiyorlar. Ben onlara iyilik ediyorum, onlar bana kötülük ediyorlar. Ben onlara anlayışlı davranıyorum, onlarsa bana kaba davranıyorlar, dedi.

Bunun üzerine Resûl-i Ekrem *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

– “Eğer dediğin gibi isen, onlara sıcak kül yutturmuş oluyorsun. Sen böyle davrandıkça, Allah’ın yardımı seninledir. ”

Müslim, Birr 22

22.

عن أبي عُمارة البراء بن عازب رضي الله عنهما قال : أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَبْعٍ : « بَعِيدَةَ الْمَرِيضِ ، وَاتِّبَاعَ الْجَنَائِزِ ، وَتَشْمِيتَ الْعَاطِسِ ، وَنُضْرَ الضَّعِيفِ ، وَعَوْنَ الْمَظْلُومِ ، وَإِفْشَاءَ السَّلَامِ ، وَإِبْرَارَ الْمُتَمَسِّمِ » متفق عليه.

Ebû Umâre Berâ İbni Âzib *radiyallahu anhümâ* şöyle demiştir:

Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bize şu yedi şeyi emretti: Hasta ziyaretini, cenâzeye iştirak etmeyi, aksırana hayır dilemeyi, zayıfa yardım etmeyi, mazluma yardımcı olmayı, selâmı yaygın hale getirmeyi ve yemin edenin yemininin yerine gelmesini temin etmeyi.

Buhârî, Mezâlim 5; Müslim, Libâs 3. Ayrıca. bk. Tirmizî, Edeb 45; Nesâî, Cenâiz 53

23.

عن عمرو بن شعيب ، عن أبيه ، عن جده رضي الله عنهم قال : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : « لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَزْحَمْ صَغِيرَنَا ، وَيَعْرِفَ شُرَفَ كَبِيرِنَا » حديثٌ صحيحٌ رواه أبو داود والترمذي

Amr İbni Şuayb’ın, babası aracılığı ile dedesinden rivâyet ettiğine göre Resûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

**“Küçüklerimize acımayan, büyüklerimizin (büyüklük) şerefini tanımayan bizden değildir. ”**

Ebû Dâvûd, Edeb 58; Tirmizî, Birr 15

24.

عن أبي هريرة رضي الله عنه ، قال : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : « مَنْ عَادَ مَرِيضًا أَوْ زَارَ أَخًا لَهُ فِي اللَّهِ ، نَادَاهُ مُنَادٍ : بِأَنْ طِبْتَ ، وَطَابَ مَمْسَاكَ ، وَتَبَوَّأَتْ مِنَ الْجَنَّةِ مَنْزِلًا » رواه الترمذي

Ebû Hüreyre *radiyallahu anh*’den nakledildiğine göre, Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

**“Bir insan, bir hastanın halini hatırını sormaya gider veya Allah için sevdiği bir kişiyi ziyâret ederse, ona bir melek şöyle seslenir:**

**Sana ne mutlu! Güzel bir yolculuk yaptın. Kendine cennette barınak hazırladın!”**

Tirmizî, Birr 64. Ayrıca bk. İbni Mâce, Cenâiz 2

25.

عن أبي هريرة رضي الله عنه ، قال : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : « وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا ، وَلَا تُؤْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا ، أَوْ لَا أَذْلكُمْ عَلَى شَيْءٍ إِذَا فَعَلْتُمْوهُ تَحَابَبْتُمْ ؟ أَفَسُوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ » رواه مسلم

Ebû Hüreyre *radıyallahu anh*'den rivâyet edildiğine göre Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

**“Canım kudret elinde olan Allah’a yemin ederim ki sizler iman etmedikçe cennete giremezsiniz. Birbirinizi sevmedikçe de iman etmiş olmazsınız. Yaptığınız takdirde birbirinizi seveceğiniz bir şey söyleyeyim mi? Aranızda selâmı yayınız!”**

Müslim, İmân 93–94. Ayrıca bk. Tirmizî, Et’ime 45, Kıyamet 56; İbni Mâce, Mukaddime 9, Edeb 11

## 26.

عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ : « الْحَازِنُ الْمُسْلِمُ الْأَمِينُ الَّذِي يُنْفِدُ مَا أُمِرَ بِهِ فَيُعْطِيهِ كَامِلًا مُوقِرًا طَيِّبَةً بِهِ نَفْسُهُ فَيُدْفَعُهُ إِلَى الَّذِي أُمِرَ لَهُ بِهِ ، أَحَدُ الْمُتَصَدِّقِينَ » متفقٌ عليه

Ebû Mûsâ el-Eş’arî *radıyallahu anh*'den rivayet edildiğine göre Nebî *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

**“Kendisine emredileni tamı tamına, eksiksiz olarak ve gönül hoşluğu ile yerine getirip verilmesi istenilen kişiye veren güvenilir müslüman kasadar, sadaka veren iki kişiden biridir. ”**

Buhârî, Vekâlet 16; Müslim, Zekât 79. Ayrıca bk. Buhârî, Zekât 25, İcâre 1; Nesâî, Zekât 57, 67

## 27.

عن أبي هريرة رضي الله عنه ، قال : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : « انظُرُوا إِلَى مَنْ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَلَا تَنْظُرُوا إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَكُمْ فَهُوَ أَجْدَرُ أَنْ لَا تَزْدُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ » متفقٌ عليه

Ebû Hüreyre *radıyallahu anh*'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

**“Hayat şartları sizinkinden daha aşağı olanlara bakınız; sizden daha iyi olanlara bakmayınız. Bu, Allah’ın üzerinizdeki nimetini hor görmemenize daha uygun bir davranıştır. ”**

Müslim, Zühd 9. Ayrıca bk. Tirmizî, Kıyamet 58, Libâs 38; İbni Mâce, Zühd 9

## 28.

عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : « يُسَلِّمُ الصَّغِيرُ عَلَى الْكَبِيرِ ، وَالْمَارُّ عَلَى الْقَاعِدِ ، وَالْقَلِيلُ عَلَى الْكَثِيرِ » أخرجه البخاري

Ebû Hüreyre *radıyallahu anh*'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

**“Küçük olan büyüğe, yürüyen oturana, sayıca az olan çok olana selâm verir.”**

Buhârî, İsti'zân 7

29.

عن النَّوَّاسِ بْنِ سَمْعَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : « الْبِرُّ حُسْنُ الْخُلُقِ ، وَالْإِيمَانُ مَا حَاكَ فِي نَفْسِكَ وَكَرِهْتَ أَنْ يَطَّلَعَ عَلَيْهِ النَّاسُ » رواه مسلم

Nevvâs İbni Sem'ân *radiyallahu anh*'den rivayet edildiğine göre Peygamber *aleyhisselâm* şöyle buyurdu:

**“İyilik güzel ahlâktan ibarettir. Günah ise kalbini tırmalayıp durduğu halde insanların bilmesini istemediğin şeydir.”**

Müslim, Birr 14, 15. Ayrıca bk. Tirmizî, Zühd 52

30.

عن عبد الله بن عمرو بن العاص رضي الله عنهما قال : لَمْ يَكُنِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاحِشًا وَلَا مُتَفَحِّشًا ، وَكَانَ يَقُولُ : « إِنَّ مِنْ خِيَارِكُمْ أَحْسَنَكُمْ أَخْلَاقًا » متفق عليه

Abdullah İbni Amr İbni Âs *radiyallahu anhümâ* şöyle dedi:

Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sözlerinde ve hareketlerinde hiçbir çirkinlik bulunmadığı gibi, çirkin olan hiçbir şeye de özenmezdi. Şöyle buyururdu:

**“Hayırlınız, ahlâkı güzel olanınızdır.”**

Buhârî, Menâkıb 23, Fezâilü ashâbi'n-nebi 27, Edeb, 38–39; Müslim, Fezâil 68. Ayrıca bk. Tirmizî, Birr 47, 69

31.

عن أبي الدرداء رضي الله عنه : أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : « مَا مِنْ شَيْءٍ أَثْقَلُ فِي مِيزَانِ الْمُؤْمِنِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ حُسْنِ الْخُلُقِ ، وَإِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ الْفَاحِشَ الْبَدِيَّ » رواه الترمذي

Ebü'd-Derdâ *radiyallahu anh*'den rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

**“Kıyamet gününde mü'min kulun terazisinde güzel ahlâktan daha ağır bir şey bulunmaz. Allah Teâlâ çirkin hareketler yapan, çirkin sözler söyleyen kimseden nefret eder.”**

Tirmizî, Birr 61

32.

عن أبي هريرة رضي الله عنه ، قال : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : « أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا ، وَخِيَارُهُمْ خِيَارُهُمْ لِنِسَائِهِمْ » رواه الترمذي

Ebû Hüreyre *radıyallahu anh*'den rivayet edildiğine göre Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

**“Mü’minlerin iman bakımından en mükemmeli, huyu en iyi olanıdır. Hayırlınız, kadınlarına karşı hayırlı olanlardır.”**

Tirmizî, Radâ’ 11. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Sünne, 15; İbni Mâce, Nikâh 50

33.

عن أبي أمامة الباهلي رضي الله عنه قال : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : «أَنَا زَعِيمٌ بِنَيْتٍ فِي رِبْضِ الْجَنَّةِ لِمَنْ تَرَكَ الْمِرَاءَ وَإِنْ كَانَ مُحِقًّا وَبِنَيْتٍ فِي وَسْطِ الْجَنَّةِ لِمَنْ تَرَكَ الْكُذْبَ وَإِنْ كَانَ مَارِحًا وَبِنَيْتٍ فِي أَعْلَى الْجَنَّةِ لِمَنْ حَسَّنَ خُلُقَهُ» حديث صحيح ، رواه أبو داود بإسناد صحيح

Ebû Ümâme el-Bâhilî *radıyallahu anh*'den rivayet edildiğine göre Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

**“Haklı bile olsa çekişip didişmeyen kimseye cennetin kenarında bir köşk verileceğine ben kefilim. Şakadan bile olsa yalan söylemeyen kimseye cennetin ortasında bir köşk verileceğine kefilim. İyi huylu kimseye de cennetin en yüksek yerinde bir köşk verileceğine kefilim.”**

Ebû Dâvûd, Edeb 7. Ayrıca bk. Tirmizî, Birr 58; İbni Mâce, Mukaddime 7

34.

عن أنس رضي الله عنه عن النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال : « يَسِّرُوا وَلَا تُعَسِّرُوا وَبَشِّرُوا وَلَا تُنْفِرُوا » متفق عليه

Enes *radıyallahu anh*'den rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

**“Kolaylaştırınız, zorlaştırmayınız. Müjdeleyiniz, ürkütmeyiniz.”**

Buhâr, İlim 11, Edeb 80, Cihâd 164; Müslim, Cihâd 6–7. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Edeb 17

35.

عن عائشة رضي الله عنها قالت : مَا ضَرَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْئًا قَطُّ بِيَدِهِ وَلَا امْرَأَةً وَلَا خَادِمًا إِلَّا أَنْ يُجَاهِدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا نِيلَ مِنْهُ شَيْءٌ قَطُّ فَيَنْتَقِمَ مِنْ صَاحِبِهِ إِلَّا أَنْ يُنْتَهَكَ شَيْءٌ مِنْ مَحَارِمِ اللَّهِ فَيَنْتَقِمَ اللَّهُ تَعَالَى . رواه مسلم

Âişe *radıyallahu anhâ* şöyle dedi: Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, Allah yolunda savaşma hali dışında, ne bir kadına ne bir hizmetçiye, kısacası hiçbir kimseye eliyle vurmadı. Kendisine fenalık yapan kimseden intikam almaya kalkmadı. Yalnız Allah'ın yasak ettiği şeyler çiğnenince, o yasağı çiğneyenden Allah adına intikam alırdı.

Müslim, Fezâil 79. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Edeb 4; İbni Mâce, Nikâh 51

36.

عن أبي هريرة رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : «لَيْسَ الشَّدِيدُ بِالصُّرْعَةِ ، إِنَّمَا الشَّدِيدُ الَّذِي يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ» متفقٌ عليه

Ebû Hüreyre *radıyallahu anh*'den rivayet edildiğine göre Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

**“Yiğit dediğin, güreşte rakibini yenen kimse değildir; asıl yiğit kızdığı zaman öfkesini yenen adamdır.”**

Buhârî, Edeb 76; Müslim, Birr 107, 108

37.

عن أبي مريم الأزدِي رضي الله عنه ، أَنَّهُ قَالَ لِمَعَاوِيَةَ رضي الله عنه : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : « مَنْ وُلَاهُ اللَّهُ شَيْئًا مِنْ أُمُورِ الْمُسْلِمِينَ ، فَاحْتَجَبَ دُونَ حَاجَتِهِمْ وَخَلَّتِهِمْ وَفَقَّرَهُمْ ، احْتَجَبَ اللَّهُ دُونَ حَاجَتِهِ وَخَلَّتِهِ وَفَقَّرَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ » . رواه أبو داودَ والترمذي

Ebû Meryem el-Ezdî *radıyallahu anh*'den rivayet edildiğine göre, kendisi Muâviye *radıyallahu anh*'a şöyle dedi:

Ben Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'i şöyle buyururken dinledim:

– **“Allah Teâlâ bir kimseyi müslümanların başına idareci yapar, o da halkın işlerinin bitirilmesine, ihtiyaç ve sıkıntılarının giderilmesine engel olmaya kalkarsa, kıyamet gününde Allah Teâlâ da onun işlerinin bitirilmesine, ihtiyaç ve sıkıntılarının giderilmesine engel olur.”**

Ebû Dâvûd, İmâre 13; Tirmizî, Ahkâm 6

38.

عن أبي ذرِّ رضي الله عنه قال : قال لي رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : « لَا تَحْقِرَنَّ مِنَ الْمَعْرُوفِ شَيْئًا ، وَلَوْ أَنْ تَلْقَى أَخَاكَ بِوَجْهِ طَلِيقٍ » . رواه مسلم

Ebû Zer *radıyallahu anh*'den rivayet edildiğine göre Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

**“Din kardeşini güler yüzle karşılamaktan ibaret bile olsa, hiçbir iyiliği küçümseme.”**

Müslim, Birr 144. Ayrıca bk. Tirmizî, Et'ime 30, Birr 45

39.

عن أبي مسعود البَدْرِي رضي الله عنه قال: دَعَا رَجُلٌ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَطَعَامٍ صَنَعَهُ لَهُ خَامِسَ خَمْسَةٍ ، فَتَبِعَهُمْ رَجُلٌ ، فَلَمَّا بَلَغَ الْبَابَ ، قَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: « إِنَّ هَذَا تَبِعَنَا ، فَإِنْ شِئْتَ أَنْ تَأْذَنَ لَهُ ، وَإِنْ شِئْتَ رَجَعْ » قَالَ: بَلْ أَذْنُ لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ . متفقٌ عليه

Ebû Mes'ûd el-Bedrî *radıyallahu anh* şöyle dedi:



Sahâbeden biri Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* için yemek hazırladı ve onu dört kişiyle birlikte davet etti. Fakat bir adam peşlerine takılıp geldi. Kapıya gelince Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* ev sahibine:

– “**Bu bizim peşimize takılıp geldi. İstersen girmesine izin verirsin. İstemezsen geri dönüp gitsin**” dedi.

Ev sahibi:

– Hayır, ona izin veriyorum, yâ Resûlallah! dedi.

Buhârî, Büyü` 21, Mezâlim 14, Et`ime 34, 57; Müslim, Eşribe 138

**40.**

عن ابن عمر رضي الله عنهما قال : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ « لَا يُقِيمُ الرَّجُلُ الرَّجُلَ مِنْ مَجْلِسِهِ ثُمَّ يَجْلِسُ فِيهِ وَلَكِنْ تَفَسَّحُوا وَتَوَسَّعُوا » وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ إِذَا قَامَ لَهُ رَجُلٌ مِنْ مَجْلِسِهِ لَمْ يَجْلِسْ فِيهِ . متفق عليه

İbni Ömer *radiyallahu anhümâ*'dan rivayet edildiğine göre, Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

**“Sizden biriniz bir kimseyi oturduğu yerden kaldırıp sonra onun yerine kendisi oturmasın. Fakat açılarak halkayı genişletiniz.”**

İbni Ömer, bir kimse kendisi için oturduğu yerden kalktığında onun yerine oturmazdı.

Buhârî, Cum`a 20, İsti`zân 31; Müslim, Selâm 28–29. Ayrıca bk. Tirmizî, Edeb 9

**41.**

عن أبي أمامة صديقي بن عجلان الباهلي رضي الله عنه قال : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : « إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِاللَّهِ مَنْ بَدَأَهُمْ بِالسَّلَامِ » رواه أبو داود

Ebû Ümâme *radiyallahu anh*'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

**“İnsanların Allah katında en makbulü ve O'na en yakın olanı, önce selâm verendir.”**

Ebû Dâvûd, Edeb 133. Benzer bir rivayet için bk. Tirmizî, İsti`zân 6

**42.**

عَنْ أُسَامَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ عَلَى مَجْلِسٍ فِيهِ أَخْلَاطٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُشْرِكِينَ عَبْدَةَ الْأَوْثَانِ وَالْيَهُودِ فَسَلَّمَ عَلَيْهِمُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ . متفق عليه

Üsâme *radiyallahu anh*'den rivayet edildiğine göre, Nebî *sallallahu aleyhi ve sellem*, müslümanlar, müşrikler –puta tapanlar– ve yahudilerden oluşan bir topluluğa rastladı ve onlara selâm verdi.

Buhârî, İsti`zân 20; Müslim, Cihâd 116

#### 43.

عن أبي هريرة رضي الله عنه ، قال : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ : « يَا ابْنَ آدَمَ مَرِضْتُ فَلَمْ تُعُدَّنِي ، قَالَ : يَا رَبِّ كَيْفَ أَعُوذُكَ ؟ وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ ، قَالَ : أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ عَبْدِي فَلَانًا مَرِضَ فَلَمْ تُعُدَّهُ ، أَمَا عَلِمْتَ أَنَّكَ لَوْ عُدْتَهُ لَوَجَدْتَنِي عِنْدَهُ ؟ يَا ابْنَ آدَمَ اسْتَطَعَمَكَ فَلَمْ تُطْعَمْنِي ، قَالَ : يَا رَبِّ وَكَيْفَ أُطْعَمُكَ ؟ وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ ، قَالَ : أَمَا عَلِمْتَ أَنَّهُ اسْتَطَعَمَكَ عَبْدِي فَلَانٌ ، فَلَمْ تُطْعِمْهُ ؟ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّكَ لَوْ أُطْعِمْتَهُ لَوَجَدْتَ ذَلِكَ عِنْدِي ، يَا ابْنَ آدَمَ اسْتَسْقَيْتَكَ ، فَلَمْ تَسْقِنِي ، قَالَ : يَا رَبِّ كَيْفَ أَسْقِيكَ ؟ وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ ، قَالَ : اسْتَسْقَاكَ عَبْدِي فَلَانٌ فَلَمْ تَسْقِهِ ، أَمَا إِنَّكَ لَوْ سَقَيْتَهُ وَجَدْتَ ذَلِكَ عِنْدِي » رواه مسلم

Yine Ebû Hüreyre *radiyallahu anh*'den rivayet edildiğine göre Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

“ Allah Teâlâ kıyâmet gününde şöyle buyurur:

–”**Ey âdemoğlu! Hastalandım, beni ziyaret etmedin**”. Âdemoğlu:

– Sen âlemlerin Rabbi iken ben seni nasıl ziyaret edebilirdim? der. Allah Teâlâ:

– “**Falan kulum hastalandı, ziyaretine gitmedin. Onu ziyaret etseydin, beni onun yanında bulurdun. Bunu bilmiyor musun? Ey Âdemoğlu! Beni doyurmanı istedim, doyurmadın**” buyurur. Âdemoğlu:–

– Sen âlemlerin Rabbi iken ben seni nasıl doyurabilirdim? der. Allah Teâlâ:

– “**Falan kulum senden yiyecek istedi, vermedin. Eğer ona yiyecek verseydin, verdiğini benim katımda mutlaka bulacağımı bilmez misin? Ey Âdem oğlu! Senden su istedim, vermedin**” buyurur. Âdemoğlu:

– Ey Rabbim! Sen âlemlerin Rabbi iken ben sana nasıl su verebilirdim? der. Allah Teâlâ:

– “**Falan kulum senden su istedi, vermedin. Eğer ona istediğini verseydin, verdiğinin sevâbını katımda bulurdun. Bunu bilmez misin?**” buyurur.

Müslim, Birr 43

#### 44.

عن أبي ذرِّ جُنْدَبِ بْنِ جُنَادَةَ ، وأبي عبد الرَّحْمَنِ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ رضي الله عنهما ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : « اتَّقِ اللَّهَ حَيْثُمَا كُنْتَ وَأَتَّبِعِ السَّبِيَّةَ الْحَسَنَةَ تَمَحُّهَا ، وَخَالِقِ النَّاسَ بِخُلُقِ حَسَنٍ » رواه التِّرْمِذِيُّ

Ebû Zer Cündeb İbni Cünâde ve Ebû Abdurrahman Muâz İbni Cebel *radiyallahu anhümâ*'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

“**Nerede ve nasıl olursan ol, Allah'dan kork. Kötülük işlersen, hemen arkasından iyilik yap ki, o kötülüğü silip süpürsün. İnsanlarla güzel geçin!**”

Tirmizî, Birr 55

45.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مِنْ حُسْنِ إِسْلَامِ الْمَرْءِ تَرْكُهُ مَا لَا يَغْنِيهِ « حَدِيثٌ حَسَنٌ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَغَيْرُهُ

Ebû Hüreyre *radıyallahu anh*'den rivayet edildiğine göre Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

**“Kendisini (doğrudan) ilgilendirmeyen şeyi terketmesi, kişinin iyi müslüman oluşundandır.”**

Tirmizî, Zühd 11. Ayrıca bk. İbni Mâce, Fiten 12

46.

عَنْ أَبِي عمرو ، وَقِيلَ أَبِي عَمْرَةَ سُفْيَانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ! قُلْ لِي فِي الْإِسْلَامِ قَوْلًا لَا أَسْأَلُ عَنْهُ أَحَدًا غَيْرَكَ؛ قَالَ: قُلْ: آمَنْتُ بِاللَّهِ ثُمَّ اسْتَقَمْتُ. قَالَ: « قُلْ: آمَنْتُ بِاللَّهِ: ثُمَّ اسْتَقَمْتُ » رَوَاهُ مُسْلِمٌ

Ebû Amr (veya Ebû Amre) Süfyân İbni Abdullah *radıyallahu anh* şöyle dedi:

– Yâ Resûlallah! Bana İslâmı öylesine tanıt ki, onu bir daha senden başkasına sormaya ihtiyaç hissetmeyeyim, dedim.

Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*:

– **“Allah’a inandım de, sonra da dosdoğru ol!”** buyurdu.

Müslim, İmân 62. Ayrıca bk. Tirmizî, Zühd 61; İbni Mâce, Fiten 12.

47.

عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : « سَبَابُ الْمُسْلِمِ فُسُوقٌ ، وَقِتَالُهُ كُفْرٌ » متفقٌ عليه

İbni Mes'ûd *radıyallahu anh*'den rivayet edildiğine göre Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

**"Müslümana sövmek fâsıklık, onunla savaşmak küfürdür. "**

Buhârî, İmân 36, Edeb 44, Fiten 8; Müslim, İmân 116. Ayrıca bk. Tirmizî, Birr 51, İmân 15; Nesâî, Tahrim 27; İbni Mâce, Mukaddime, 7, 9, Fiten 4

48.

عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ ، وَابْنِ عُمَرَ ، وَأَبِي رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالُوا : قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : « لِكُلِّ غَادِرٍ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ ، يُقَالُ: هَذِهِ غَدْرَةُ فُلَانٍ » متفقٌ عليه

İbni Mes'ûd, İbni Ömer ve Enes *radiyallahu anhum*'den rivayet olunduğuna göre Nebî *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

**"Ahdini bozan herkes için kıyamet günü bir bayrak dikilip bu falanın vefâsızlık alâmetidir diye ilân olunacaktır. "**

Buhârî, Cizye 22, Edeb 99, Hiyel 99; Müslim, Cihâd 11–17. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Cihâd 150; Tirmizî, Siyer 28; İbni Mâce, Cihâd 42

49.

عن أبي أيوب رضي الله عنه أن رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : « لَا يَجُلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ : يَلْتَقِيَانِ ، فَيُعْرَضُ هَذَا وَيُعْرَضُ هَذَا ، وَخَيْرُهُمَا الَّذِي يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ » متفق عليه

Ebû Eyyûb *radiyallahu anh*'den rivayet edildiğine göre Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

**"Bir müslümanın, din kardeşini üç gün üç geceden fazla terkedip küs durması helâl değildir: İki müslüman karşılaşırlar biri bir tarafa öteki öbür tarafa döner. Halbuki o ikisinin en iyisi önce selâm verir. "**

Buhârî, Edeb 62, İsti'zân 9; Müslim, Birr 23, 25, 26. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Edeb 47; Tirmizî, Birr 21, 24; İbni Mâce, Mukaddime 7

50.

عن أنس رضي الله عنه قال : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : « لَا تَقَاطِعُوا ، وَلَا تَدَابِرُوا ، وَلَا تَبَاغُضُوا ، وَلَا تَحَاسَدُوا ، وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا وَلَا يَجُلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ » متفق عليه

Enes *radiyallahu anh*'den rivayet edildiğine göre Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

**"Birbirinizle ilginizi kesmeyiniz, sırt dönmeyiniz, kin tutmayınız, ve hased etmeyiniz. Ey Allah'ın kulları, kardeş olunuz. Bir müslümanın, din kardeşini üç günden fazla terkedip küs durması helâl değildir. "**

Buhârî, Edeb 57, 58, 62; Müslim, Birr 23, 24, 28, 30–32. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Edeb 47; Tirmizî, Birr 24; İbni Mâce, Duâ 5

51.

عن ابن مسعود رضي الله عنه أن رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : « إِذَا كُنْتُمْ ثَلَاثَةً فَلَا يَتَنَاجَى اثْنَانِ دُونَ الْآخَرِ حَتَّى تَخْتَلِطُوا بِالنَّاسِ ؛ مِنْ أَجْلِ أَنَّ ذَلِكَ يُحْزِنُهُ » متفق عليه

İbni Mes'ûd *radiyallahu anh*'den rivayet edildiğine göre Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

**"Üç kişi bir arada bulunduğunuz vakit, başka insanlara karışincaya kadar, (içinizden) iki kişi, diğerini bırakıp fısıldaşmasın. Çünkü bu fısıldaşma, o kişiyi üzer. "**

Buhârî, İsti'zân 47; Müslim, Selâm 37, 38; Ayrıca bk. Ebû Dâvud, Edeb 24; Tirmizî, Edeb 59; İbni Mâce, Edeb 50

52.

عن أبي أمامة إياس بن ثعلبة الحارثي رضي الله عنه أن رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: « مَنْ افْتَطَعَ حَقَّ امْرِئٍ مُسْلِمٍ بِيَمِينِهِ فَقَدْ أَوْجَبَ اللهُ لَهُ النَّارَ ، وَحَرَّمَ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ » فقال رجلٌ : وَإِنْ كَانَ شَيْئاً يَسِيراً يَا رَسُولَ اللهِ ؟ فَقَالَ : « وَإِنْ قَضِيباً مِنْ أَرَاكِ » رواه مسلم رواه مُسْلِمٌ

Ebû Ümâme İyâs İbni Sa'lebe el-Hârisî *radıyallahu anh'*den rivayet edildiğine göre Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

**"Yalan yere yemin ederek bir müslümanın hakkını gasbeden kimseye Allah cehennemi vâcip, cenneti de haram kılar. "** Bunun üzerine bir kişi:

Eğer o hak önemsiz bir şey ise yine böyle midir, yâ Resûlallah? diye sordu. Peygamberimiz:

**"Misvak ağacından bir dal parçası olsa bile böyledir"** buyurdu.

Müslim, İmân 218. Ayrıca bk. Nesâî, Âdâbü'l-kudât 30; İbni Mâce, Ahkâm 9

53.

عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : « لَيْسَ الْمُؤْمِنُ بِالطَّعَّانِ ، وَلَا اللَّعَّانِ ، وَلَا الْفَاحِشِ ، وَلَا الْبَدْيِيِّ » رواه الترمذي

İbni Mes'ûd *radıyallahu anh'*den rivayet edildiğine göre Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

**"Mü'min; insanları kötöleyen, lânetleyen, kötü söz ve çirkin davranış sergileyen kimse değildir."**

Tirmizî, Birr 48. Ayrıca bk. Ahmed İbni Hanbel, Müsned, I, 405, 416

54.

عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : « أَلْمُؤْمِنُ أَخُو الْمُؤْمِنِ فَلَا يَحِلُّ لِلْمُؤْمِنِ أَنْ يَبْتَاعَ عَلَى بَيْعِ أَخِيهِ وَلَا يَخْطُبَ عَلَى خِطْبَةِ أَخِيهِ حَتَّى يَنْدَرَ » رواه مسلم

Ukbe İbni Âmir *radıyallahu anh'*den rivayet edildiğine göre, Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

**"Mü'min mü'minin kardeşidir. Hiçbir mü'mine kardeşinin satışı üzerine satış yapması helâl olmaz. Kardeşinin dünür gönderdiği kadına, o kimse vazgeçinceye kadar dünür göndermesi de helâl olmaz."**

Müslim, Nikâh 56

## CELÎ TA'LİK

1.

وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا. (سورة الفرقان، 63)

"Allah'ın has kulları o kimselerdir ki, yeryüzünde sükûnetle yürürler ve câhiller kendilerine laf attığı zaman, "Selâmetle" deyip geçerler." (Furkân sûresi; 63)

2.

وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ. (سورة آل عمران، 104)

İçinizden hayra çağıran, iyiliği emredip kötülüğü meneden bir topluluk bulunsun. İşte onlar kurtuluşa erenlerdir. (Al-i İmran sûresi, 104)

3.

وَالْعَصْرَ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ. (سورة العصر، 1-3)

Asra yemin ederim ki, İnsan gerçekten ziyandadır. Ancak iman edip salih amel (iyi işler) işleyenler, birbirlerine hakkı tavsiye eden ve sabrı tavsiye edenler bunun dışındadır. (Asr sûresi, 1-3)

4.

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ. (سورة الحجرات، 10)

"Müminler ancak kardeşler, öyleyse iki kardeşinizin arasını düzeltin, Allah'a itaatsizlikten sakının ki rahmetine mazhar olasınız." (Hucurât sûresi, 10)

5.

عَنْ عِيَاضِ بْنِ حِمَارٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : « إِنَّ اللَّهَ أَوْحَى إِلَيَّ أَنْ تَوَاصَعُوا حَتَّى لَا يَفْخَرَ أَحَدٌ عَلَى أَحَدٍ ، وَلَا يَبْغِيَ أَحَدٌ عَلَى أَحَدٍ » رواه مسلم.

İyâz İbni Himâr radiyallahu anh'den rivayet edildiğine göre Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

**"Allah Teâlâ bana: O kadar mütevâzi olun ki, kimse kimseye böbürlenmesin; kimse kimseye zulmetmesin, diye bildirdi."**

6.

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : « لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ » متفق عليه.

Enes radiyallahu anh' den rivayet edildiğine göre, Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

**“Sizden biriniz, kendisi için arzu edip istediği şeyi, din kardeşi için de arzu edip istemedikçe, gerçek anlamda iman etmiş olmaz.”**

Buhârî, İmân 7; Müslim, İmân 71-72. Ayrıca bk. Tirmizî, Kıyâmet 59; Nesâî, İmân 19, 33; İbn Mâce, Mukaddime 9

7.

عن أبي هريرة رضي الله عنه ، قال : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : « أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا ، وَخِيَارُكُمْ خِيَارُكُمْ لِنِسَائِهِمْ » رواه الترمذي وقال : حديث حسن صحيح

Ebû Hüreyre radiyallahu anh' den rivayet edildiğine göre Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

**“Mü'minlerin îmân bakımından en mükemmeli, huyu en iyi olanıdır. Hayırlınız, kadınlarına karşı hayırlı olanlardır.”**

Tirmizî, Radâ` 11. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Sünnet, 15; İbni Mâce, Nikâh 50

8.

عن ابن عمر وعائشة رضي الله عنهما قالا : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : « مَا زَالَ جِبْرِيلُ يُوصِينِي بِالْجَارِ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيُورَثُنِي » متفق عليه

İbni Ömer ve Âişe radiyallahu anhümâ' dan rivayet edildiğine göre Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

**“Cebrâil bana komşuya iyilik etmeyi tavsiye edip durdu. Neredeyse komşuyu komşuya mirasçı kılacak sandım.”**

Buhârî, Edeb 28; Müslim, Birr 140–141. Ayrıca bk. Tirmizî, Birr 28; İbni Mâce, Edeb 4

9.

عن أبي هريرة رضي الله عنه أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : « مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ، فَلَا يُوذِ جَارَهُ ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ، فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ، فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَسْكُتْ » متفق عليه

Ebû Hüreyre radiyallahu anh' den rivayet edildiğine göre Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

**“Allah'a ve âhîret gününe iman eden kimse komşusunu rahatsız etmesin. Allah'a ve âhîret gününe iman eden kimse misafirine ikram etsin. Allah'a ve âhîret gününe iman eden kimse ya faydalı söz söylesin veya sussun!”**

## 10.

عن أبي هريرة رضي الله عنه أَنَّ رَجُلًا قَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ لِي قَرَابَةً أَصْلَهُمْ وَيَقْطَعُونِي ، وَأَحْسِنُ إِلَيْهِمْ وَيُسَيِّئُونَ إِلَيَّ ، وَأَخْلُمُ عَنْهُمْ وَيَجْهَلُونَ عَلَيَّ ، فَقَالَ : « لَئِنْ كُنْتَ كَمَا قُلْتَ فَكَأَنَّمَا تُسِفُّهُمْ الْمَلَّ ، وَلَا يَزَالُ مَعَكَ مِنَ اللَّهِ ظَهِيرٌ عَلَيْهِمْ مَا دُمْتَ عَلَى ذَلِكَ » رواه مسلم

Ebû Hüreyre *radiyallahu anh'* den rivayet edildiğine göre bir adam:

– Yâ Resûlallah! Benim akrabam var. Ben kendilerini ziyaret ediyorum, onlar bana gelip gitmiyorlar. Ben onlara iyilik ediyorum, onlar bana kötülük ediyorlar. Ben onlara anlayışlı davranıyorum, onlarsa bana kaba davranıyorlar, dedi.

Bunun üzerine Resûl-i Ekrem *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

– “Eğer dediğin gibi isen, onlara sıcak kül yutturmuş oluyorsun. Sen böyle davrandıkça, Allah’ın yardımı seninledir. ”

Müslim, Birr 22

## 11.

عن أبي عُمارة البراء بن عازبٍ رضي الله عنهما قال : أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَبْعٍ : « بَعِيَادَةَ الْمَرِيضِ ، وَاتِّبَاعَ الْجَنَائِزِ ، وَتَشْمِيتَ الْعَاطِسِ ، وَنَصْرَ الضَّعِيفِ ، وَعَوْنَ الْمَظْلُومِ ، وَإِفْشَاءَ السَّلَامِ ، وَإِبْرَارَ الْمُقْسِمِ » متفق عليه.

Ebû Umâre Berâ İbni Âzib *radiyallahu anhümâ* şöyle demiştir:

Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bize şu yedi şeyi emretti: Hasta ziyaretini, cenâzeye iştirak etmeyi, aksırana hayır dilemeyi, zayıfa yardım etmeyi, mazluma yardımcı olmayı, selâmı yaygın hale getirmeyi ve yemin edenin yemininin yerine gelmesini temin etmeyi.

Buhârî, Mezâlim 5; Müslim, Libâs 3. Ayrıca bk. Tirmizî, Edeb 45; Nesâî, Cenâiz 53

## 12.

عن أنس رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : « يَسِّرُوا وَلَا تُعَسِّرُوا وَبَشِّرُوا وَلَا تُفَسِّرُوا » متفق عليه

Enes *radiyallahu anh'* den rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

“Kolaylaştırınız, zorlaştırmayınız. Müjdeleyiniz, ürkütmeyiniz. ”

Buhâr, İlim 11, Edeb 80, Cihâd 164; Müslim, Cihâd 6–7. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Edeb 17

## 13.

عن أبي هريرة رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : « لَيْسَ الشَّدِيدُ بِالصُّرْعَةِ ، إِنَّمَا الشَّدِيدُ الَّذِي يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ » متفق عليه



Ebû Hüreyre *radıyallahu anh*'den rivayet edildiğine göre Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

**“Yiğit dediğin, güreşte rakibini yenen kimse değildir; asıl yiğit kızdığı zaman öfkesini yenen adamdır.”**

Buhârî, Edeb 76; Müslim, Birr 107, 108

14.

عن أبي ذر رضي الله عنه قال : قال لي رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : « لا تَحْقِرَنَّ مِنَ الْمَغْرُوفِ شَيْئاً ، وَلَوْ أَنْ تَلْقَى أَخَاكَ بِوَجْهِ طَلِيقٍ » . رواه مسلم

Ebû Zer *radıyallahu anh*'den rivayet edildiğine göre Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

**“Din kardeşini güler yüzle karşılamaktan ibaret bile olsa, hiçbir iyiliği küçümseme.”**

Müslim, Birr 144. Ayrıca bk. Tirmizî, Et'ime 30, Birr 45

15.

عن أبي ذر جُنْدُبِ بْنِ جُنَادَةَ ، وأبي عبد الرَّحْمَنِ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ رضي الله عنهما ، عن رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قال : « اتَّقِ اللهُ حَيْثُمَا كُنْتَ وَأَتَّبِعِ السَّبِيَّةَ الْحَسَنَةَ تَمَحُّهَا ، وَخَالِقِ النَّاسَ بِخُلُقٍ حَسَنٍ » رواه التِّرْمِذِيُّ

Ebû Zer Cüdeb İbni Cünâde ve Ebû Abdurrahman Muâz İbni Cebel *radıyallahu anhümâ*' dan rivayet edildiğine göre Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

**“Nerede ve nasıl olursan ol, Allah'dan kork. Kötülük işlersen, hemen arkasından iyilik yap ki, o kötülüğü silip süpürsün. İnsanlarla güzel geçin!”**

Tirmizî, Birr 55

16.

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضي الله عنه قال : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : « لا تَقَاطَعُوا ، وَلا تَدَابِرُوا ، وَلا تَبَاغَضُوا ، وَلا تَحَاسَدُوا ، وَكُونُوا عِبَادَ اللهِ إِخْوَانًا وَلا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثٍ » متفق عليه

Enes *radıyallahu anh*'den rivayet edildiğine göre Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

**"Birbirinizle ilginizi kesmeyiniz, sırt dönmeyiniz, kin tutmayınız, ve hased etmeyiniz. Ey Allah'ın kulları, kardeş olunuz. Bir müslümanın, din kardeşini üç günden fazla terkedip küs durması helâl değildir. "**

Buhârî, Edeb 57, 58, 62; Müslim, Birr 23, 24, 28, 30–32. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Edeb 47; Tirmizî, Birr 24; İbni Mâce, Duâ 5

17.

قمولر طوغرىدر سن طوغرى ايسه ك

طوغرىلق بولونماز سن اكرى ايسه ك

(يونس امره)

### Okunuşu:

“Kamular doğrudur sen doğru isen

Doğruluk bulunmaz sen eğri isen”

(Yunus Emre)

## CELÎ DÎVÂNÎ

### 1.

قُلْ تَعَالَوْا أَنُلِ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ أَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ مِنْ إِمْلَاقٍ نَحْنُ نَنْزِفُكُمْ وَإِيَّاهُمْ  
وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ذَلِكُمْ وَضِيكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ. وَلَا  
تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّى يَبْلُغَ أَشُدَّهُ وَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَإِذَا قُلْتُمْ  
فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ وَبِعَهْدِ اللَّهِ أَوْفُوا ذَلِكُمْ وَضِيكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ. (سورة الأنعام، 151-152)

“De ki: Gelin, rabbinizin size neleri haram kıldığını okuyayım: O’na hiçbir şeyi ortak koşmayın. Anne babaya iyilik edin. Fakirlik korkusuyla çocuklarınızı öldürmeyin; biz, sizin de onların da rızkını veririz. Kötülüklerin açığına da gizlisine de yaklaşmayın. Haklı bir sebep olmadıkça Allah’ın yasakladığı cana kıymayın. İşte bunları Allah size emretti; umulur ki düşünüp anlarsınız. Rüşdüne erişinceye kadar yetimin malına, onun iyiliğine olmadıkça el sürmeyin. Ölçü ve tartıyı adaletle yapın. Biz herkese ancak gücünün yettiği kadarını yükleriz. Söz söylediğiniz zaman, yakınlarınız hakkında bile olsa, adaletli olun. Allah’a verdiğiniz sözü eksiksiz yerine getirin. İşte düşünüp öğüt alasınız diye Allah size bunları emretti.” (En’âm sûresi, 151-152)

### 2.

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّعْوِ مُعْرِضُونَ وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ وَالَّذِينَ هُمْ  
لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ فَمَنْ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ وَالَّذِينَ  
هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ أُولَٰئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا  
خَالِدُونَ. (سورة المؤمنون، 1-11)

"Müminler kesinlikle kurtuluşa ermiştir; ki onlar, namazlarında derin bir saygı hali yaşarlar; anlamsız, yararsız şeylerden uzak dururlar; zekâtı verirler; iffetlerini korurlar; sadece eşleriyle veya ellerinin altında olanlarla (câriyelerle) yetinirler, bundan dolayı da kınanacak değillerdir. Ama her kim bunun ötesine geçmek isterse işte haddi aşanlar onlardır. Yine o müminler emanetlerine ve ahidlerine sadakat gösterirler; namazlarını titizlikle eda ederler. İşte vâris olacaklar bunlardır; firdevs cennetine vâris olacaklar ve orada onlar ebedî kalacaklardır." (Mü'minûn sûresi, 1-11)

### 3.

عَنْ أَبِي كَبْشَةَ عَمْرُو بْنِ سَعْدِ الْأَنْمَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : « ثَلَاثَةٌ أَقْسَمُ عَلَيْهِنَّ وَأُحَدِّثُكُمْ حَدِيثًا فَاخْفَظُوهُ : مَا نَقَصَ مَالٌ عِنْدِي مِنْ صَدَقَةٍ ، وَلَا ظَلِمَ عَبْدٌ مَظْلَمَةً صَبَرَ عَلَيْهَا إِلَّا زَادَهُ اللَّهُ عِزًّا ، وَلَا فَتَحَ عَبْدٌ بَابَ مَسْأَلَةٍ إِلَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ بَابَ فَقْرٍ ، أَوْ كَلِمَةً نَحْوَهَا . وَأُحَدِّثُكُمْ حَدِيثًا فَاخْفَظُوهُ . قَالَ إِنَّمَا الدُّنْيَا لِأَرْبَعَةِ نَفَرٍ : عَبْدٌ رَزَقَهُ اللَّهُ مَالًا وَعِلْمًا ، فَهُوَ يَتَّقِي فِيهِ رَبَّهُ ، وَيَصِلُ فِيهِ رَحْمَهُ ، وَيَعْلَمُ اللَّهُ فِيهِ حَقًّا فَهَذَا بِأَفْضَلِ الْمَنَازِلِ . وَعَبْدٌ رَزَقَهُ اللَّهُ عِلْمًا ، وَلَمْ يَزُقْهُ مَالًا فَهُوَ صَادِقُ النَّيِّتِ يَقُولُ : لَوْ أَنَّ لِي مَالًا لَعَمِلْتُ بِعَمَلِ فُلَانٍ ، فَهُوَ نَيْتُهُ ، فَأَجْزُهُمَا سَوَاءً . وَعَبْدٌ رَزَقَهُ اللَّهُ مَالًا ، وَلَمْ يَزُقْهُ عِلْمًا ، فَهُوَ يَخْطِئُ فِي مَالِهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ ، لَا يَتَّقِي فِيهِ رَبَّهُ وَلَا يَصِلُ رَحْمَهُ ، وَلَا يَعْلَمُ اللَّهُ فِيهِ حَقًّا ، فَهَذَا بِأَحَبِّثِ الْمَنَازِلِ . وَعَبْدٌ لَمْ يَزُقْهُ اللَّهُ مَالًا وَلَا عِلْمًا ، فَهُوَ يَقُولُ : لَوْ أَنَّ لِي مَالًا لَعَمِلْتُ فِيهِ بِعَمَلِ فُلَانٍ ، فَهُوَ نَيْتُهُ ، فَوَزُرُهُمَا سَوَاءً » رواه الترمذي وقال : حديث حسن صحيح.

Ebû Kebşe Amr İbni Sa'd el-Enmârî radiyallahu anh'den rivayet edildiğine göre o, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken dinlemiştir:

**“Haklarında yeminle söz söyleyebileceğim üç haslet vardır; iyi belleyiniz! Sadaka vermekle kulun malı eksilmez. Uğradığı haksızlığa sabredenin Allah şerefini arttırır. Dilenme kapısını açan kimseye Allah, fakirlik kapısını açar”.** (Veya buna benzer bir cümle söyledi).

**“Yine size bir söz daha söyleyeceğim, onu da iyi belleyiniz”** dedi ve şöyle buyurdu:

**“Dünyada dört kısım insan vardır:**

(Birincisi) **Allah'ın kendisine mal ve ilim verdiği kimsedir. Bu kişi Allah'a karşı saygılı davranır, hısmılarını görüp gözetir, o maldaki Allah'ın hakkını yerine getirir. Bu, en üst derecedir.**

(İkincisi), **Allah'ın kendisine ilim verip mal vermediği iyi niyetli kimsedir. O, iyi niyetle, “Eğer malım olsaydı ben de falan adam gibi davranırdım”** der. Bu, iyi niyetinin karşılığını görür. İkisinin sevabı eşittir.

(Üçüncüsü), **Allah'ın mal verip ilim vermediği kimsedir. O bilgisizliği yüzünden malını gelişi güzel harcar, Allah'a karşı sorumlu davranmaz, hısmılarını görüp gözetmez, o malda Allah'ın hakkı olduğunu idrak etmez. Böylesi kişi, en kötü durumdadır.**

(Dördüncüsü), **Allah'ın ne mal ne de ilim verdiği kimsedir. Bu kişi der ki, “Eğer malım olsaydı, ben de falan gibi yer-içerdim”.** Bu da niyetinin karşılığını görür. Binaenaleyh bu iki kişinin vebâli eşittir.”

4.

عن النعمان بن بشير رضي الله عنهما عن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «مَثَلُ الْقَائِمِ عَلَى حُدُودِ اللَّهِ وَالْوَاقِعِ فِيهَا؛ كَمَثَلِ قَوْمٍ اسْتَهَمُوا عَلَى سَفِينَةٍ، فَأَصَابَ بَعْضُهُمْ أَعْلَاهَا، وَبَعْضُهُمْ أَسْفَلَهَا، فَكَانَ الَّذِينَ فِي أَسْفَلِهَا إِذَا اسْتَقَمُوا مِنَ الْمَاءِ مَرُّوا عَلَى مَنْ فَوْقَهُمْ، فَقَالُوا: لَوْ أَنَّا خَرَقْنَا فِي نَصِيبِنَا خَرْقًا وَلَمْ نُؤْذِ مَنْ فَوْقَنَا، فَإِنْ يَتْرُكُوهُمْ وَمَا أَرَادُوا هَلَكُوا جَمِيعًا، وَإِنْ أَخَذُوا عَلَى أَيْدِيهِمْ نَجَّوْا وَنَجَّوْا جَمِيعًا». رواه البخاري .

Nu'mân İbni Beşîr *radıyallahu anhümâ* ' dan rivayet edildiğine göre, Nebî *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

**“Allah’ın çizdiği sınırları aşmayarak orada duranlarla bu sınırları aşip ihlâl edenler, bir gemiye binmek üzere kur’a çeken topluluğa benzerler. Onlardan bir kısmı geminin üst katına, bir kısmı da alt katına yerleşmişlerdi. Alt kattakiler su almak istediklerinde üst kattakilerin yanından geçiyorlardı. Alt katta oturanlar:**

**Hissemize düşen yerden bir delik açsak, üst katımızda oturanlara eziyet vermemiş oluruz, dediler. Şayet üstte oturanlar, bu isteklerini yerine getirmek için alttakileri serbest bırakırlarsa, hepsi birlikte batır helâk olurlar. Eğer bunu önlerlerse, hem kendileri kurtulur, hem de onları kurtarmış olurlar. ”**

Buhârî, Şirket 6; Şehâdât 30. Ayrıca bk. Tirmizî, Fiten 12

5.

عن أبي هريرة رضي الله عنه ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : «أَتَدْرُونَ مِنَ الْمُفْلِسِ ؟» قَالُوا : الْمُفْلِسُ فِينَا مَنْ لَا دِرْهَمَ لَهُ وَلَا مَتَاعَ . فَقَالَ : «إِنَّ الْمُفْلِسَ مِنْ أُمَّتِي يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِصَلَاةٍ وَصِيَامٍ وَزَكَاةٍ وَيَأْتِي قَدْ شَتَمَ هَذَا وَقَذَفَ هَذَا وَأَكَلَ مَالَ هَذَا وَسَفَكَ دَمَ هَذَا وَضَرَبَ هَذَا فَيُعْطَى هَذَا فَيُعْطَى هَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ وَهَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ فَإِنْ فُتِنْتُ حَسَنَاتُهُ قَبْلَ أَنْ يُقْضَى مَا عَلَيْهِ أُخِذَ مِنْ خَطَايَاهُمْ فَطُرِحَتْ عَلَيْهِ ثُمَّ طُرِحَ فِي النَّارِ » رواه مسلم .

Ebû Hüreyre *radıyallahu anh* 'den rivayet edildiğine göre, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*:

**“Müflis kimdir, biliyor musunuz?” diye sordu. Ashâb:**

– Bizim aramızda müflis, parası va malı olmayan kimsedir, dediler. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*:

**“Şüphesiz ki ümmetimin müflisi, kıyamet günü namaz, oruç ve zekât sevabıyla gelip, fakat şuna sövüp, buna zina isnâd ve iftirası yapıp, şunun malını yiyip, bunun kanını döküp, şunu dövüp, bu se–beple iyiliklerinin sevabı şuna buna verilen ve üzerindeki kul hakları bitmeden sevapları biterse, hak sahiplerinin günahları kendisine yükletilip sonra da cehenneme atılan kimsedir” buyurdular.**

6.

عن أبي هريرة رضي الله عنه ، قال : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ : « يَا ابْنَ آدَمَ مَرَضْتُ فَلَمْ تَعُدَّنِي ، قَالَ : يَا رَبِّ كَيْفَ أَعُوذُكَ ؟ وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ ، قَالَ : أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ عَبْدِي فُلَانًا مَرِضٌ فَلَمْ تَعُدَّهُ ، أَمَا عَلِمْتَ أَنَّكَ لَوْ عُدْتَهُ لَوَجَدْتَنِي عِنْدَهُ ؟ يَا ابْنَ آدَمَ اسْتَطَعَمْتُكَ فَلَمْ تُطْعَمْنِي ، قَالَ : يَا رَبِّ وَكَيْفَ أُطْعِمُكَ ؟ وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ ، قَالَ : أَمَا عَلِمْتَ أَنَّهُ اسْتَطَعَمَكَ عَبْدِي فُلَانٌ ، فَلَمْ تُطْعِمْهُ ؟ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّكَ لَوْ أُطْعِمْتَهُ لَوَجَدْتَ ذَلِكَ عِنْدِي ، يَا ابْنَ آدَمَ اسْتَسْقَيْتُكَ ، فَلَمْ تَسْقِنِي ، قَالَ : يَا رَبِّ كَيْفَ أَشْقِيكَ ؟ وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ ، قَالَ : اسْتَسْقَاكَ عَبْدِي فُلَانٌ فَلَمْ تَسْقِهِ ، أَمَا إِنَّكَ لَوْ سَقَيْتَهُ وَجَدْتَ ذَلِكَ عِنْدِي » رواه مسلم

Yine Ebû Hüreyre *radıyallahu anh*'den rivayet edildiğine göre Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

“ Allah Teâlâ kıyâmet gününde şöyle buyurur:

–”Ey âdemoğlu! Hastalandım, beni ziyaret etmedin”. Âdemoğlu:

– Sen âlemlerin Rabbi iken ben seni nasıl ziyaret edebilirdim? der. Allah Teâlâ:

– “Falan kulum hastalandı, ziyaretine gitmedin. Onu ziyaret etseydin, beni onun yanında bulurdun. Bunu bilmiyor musun? Ey Âdemoğlu! Beni doyurmanı istedim, doyurmadın” buyurur. Âdemoğlu:–

– Sen âlemlerin Rabbi iken ben seni nasıl doyurabilirdim? der. Allah Teâlâ:

– “Falan kulum senden yiyecek istedi, vermedin. Eğer ona yiyecek verseydin, verdiğini benim katımda mutlaka bulacağımı bilmez misin? Ey Âdem oğlu! Senden su istedim, vermedin” buyurur. Âdemoğlu:

– Ey Rabbim! Sen âlemlerin Rabbi iken ben sana nasıl su verebilirdim? der. Allah Teâlâ:

– “Falan kulum senden su istedi, vermedin. Eğer ona istediğini verseydin, verdiğinin sevâbını katımda bulurdun. Bunu bilmez misin?” buyurur.

Müslim, Birr 43